

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Filozofická fakulta

Ústav Dálého východu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Markéta NEDVĚDOVÁ

NAVÁZÁNÍ JAPONSKO-ŠPANĚLSKÝCH DIPLOMATICKÝCH VZTAHŮ
SE ZAMĚŘENÍM NA MISI HASEKURY CUNENAGY

The Establishment of Japanese-Spanish Diplomatic Relations with Focus
on the Mission of Hasekura Tsunenaga

Praha 2016

Vedoucí práce: Mgr. David Labus, Ph.D.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucímu práce Mgr. Davidu Labusovi, Ph.D. za cenné rady a odborné vedení práce. Dále bych chtěla vyjádřit poděkování zaměstnankyním Oddělení referenčních a meziknihovních služeb Národní knihovny ČR za jejich ochotu a vstřícnost při zprostředkování výpůjček zahraničních zdrojů, ze kterých jsem při psaní této práce čerpala.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem *Navázání japonsko-španělských diplomatických vztahů se zaměřením na misi Hasekury Cunenagy* vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Davida Labuse, Ph.D., že jsem řádně citovala všechny použité zdroje a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

.....

Podpis

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá navázáním japonsko-španělských diplomatických vztahů a jejich vývojem ve druhé polovině 16. století a počátkem 17. století. Hlavní část je věnována tzv. *misi Keičó*, která byla během let 1613 – 1620 vyslána z Japonska na evropské dvory s cílem projednání obchodních smluv, setkání s papežem Pavlem V. a rozšíření křesťanské víry v severní části Japonska. Do čela poselstva byl jmenován japonský vyslanec Hasekura Cunenaga, jenž byl doprovázen mimo jiné františkánským mnichem Luisem Sotelem. Práce také ve stručnosti popisuje příjezd prvních Evropanů a řevnivost mezi křesťanskými řády v Japonsku. Cílem předkládané práce je analyzovat tyto japonsko-španělské vztahy.

Klíčová slova: Hasekura Cunenaga, Keičó, Španělsko, Japonsko, 17. století.

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the establishment of Japanese-Spanish diplomatic relations and their development in the second half of the 16th century and the beginning of the 17th century. The main part is dedicated to the so-called *Keicho Embassy*, which has been sent between the years 1613 – 1620 from Japan to the European courts in order to discuss the trade agreements, to meet with Pope Paul V and to spread the Christian faith in northern Japan. This mission has been led by the Japanese ambassador Hasekura Tsunenaga, who was accompanied among others by Franciscan friar Luis Sotelo. This work also briefly depicts the arrival of the first European traders or the rivalry between Christian religious orders in Japan. The aim of the thesis is to analyze these Japanese-Spanish relations.

Key words: Hasekura Tsunenaga, Keicho, Spain, Japan, the 17th century.

Obsah

1	ÚVOD.....	7
1.1	Výběr tématu.....	7
1.2	Metodika práce.....	10
1.3	Současný stav zpracování	10
1.4	Cíle práce	13
2	Japonsko a prvotní kontakt se Západem.....	14
2.1	První Evropané připlouvají do Japonska.....	14
2.2	Nástin působení církevních řádů	17
2.2.1	Medicína a péče o potřebné	19
3	Dvě strany jedné mince aneb dvojakost španělsko-japonských vztahů	21
3.1	Španělský postoj vůči Japonsku	21
3.2	Japonská očekávání od navázání kontaktů se Španěly	25
3.3	Nanbanská kultura.....	27
3.4	Soudobá literatura	28
3.5	Španělsko a japonské umění	30
4	Mise Hasekury Cunenagy.....	31
4.1	Členové poselstva.....	32
4.2	Cesta do Nového Španělska	36
4.3	Pobyt ve Španělsku	39
4.4	Výsledky mise a následný vývoj v Japonsku	43
5	ZÁVĚR.....	47
6	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	50
6.1	Literatura	50
6.2	Elektronické zdroje	54
7	SEZNAM PŘÍLOH	56
7.1	Obrazové přílohy.....	56
8	PŘÍLOHY	57
1.1	Obrazové přílohy.....	57

1 ÚVOD

1.1 Výběr tématu

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila navázání japonsko-španělských diplomatických vztahů se zaměřením na misi Hasekury Cunenagy¹ (tzv. misi *Keičó*).² Při výběru tématu mne zaujala především skutečnost, že v českém překladu, alespoň pokud je mi známo, dosud neexistuje žádná publikace ani studentská závěrečná práce, která by se počátkům japonsko-španělských vztahů hlouběji věnovala.³ O unikátnosti tohoto tématu rovněž svědčí fakt, že se mimo jiné obsahově dotýká myšlenky šíření křesťanství na severu Japonska, přičemž tato oblast není ve srovnání s Kjúšú v odborné literatuře tolik reflektována.

Dalším rozhodujícím faktorem při výběru zaměření této práce byl můj dlouhodobý zájem nejen o Japonsko, ale také o španělskou historii a kulturu. V neposlední řadě mne oslovila důležitost, kterou v současné době obě země

¹ Hasekura Cunenaga (支倉常長). V této práci je použita u veškerých japonských pojmů česká transkripce. Jedinou výjimku tvoří názvy cizojazyčných děl, v nichž autor užívá transkripci anglickou (Hepburnovu).

² Mise *Keičó* (慶長使節).

³ V případě českých studentských závěrečných prací vzniká poměrně dost těch, které jsou zaměřeny na vztah Japonska se západními zeměmi jakožto celek, avšak žádná, která by se zaměřovala výlučně na japonsko-španělské vztahy. Tohoto tématu se dotýkají pouze okrajově tři bakalářské práce a jedna magisterská. První dvě věnují např. misi Hasekury Cunenagy jen jediný krátký odstavec. Viz. Martina Štěpáníková, *Kontakty Japonska se Západem: dějinné souvislosti a mezinárodní vztahy*. Bakalářská diplomová práce. Seminář japonských studií, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno 2014, s. 13. Též Jitka Těhlová, *Význam Iwakurovy mise pro japonskou společnost*. Bakalářská diplomová práce. Katedra asijských studií, Filozofická fakulta Univerzity Palackého, Olomouc 2014, s. 14. Podobně Martin Glogar, *Vztah mezi jezuity a mendikanty v japonském „křesťanském století“*, Magisterská diplomová práce. Historický ústav, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno 2005, s. 53 – 54. Ještě marginálnější souvislost s mým tématem má práce Jana Zoufalého, který se však zaměřuje především na pronásledování křesťanů v Japonsku. Viz. Jan ZOUFALÝ, *Pronásledování křesťanů v Japonsku se zaměřením na období 1549 – 1715*. Bakalářská diplomová práce. Katedra asijských studií, Filozofická fakulta Univerzity Palackého, Olomouc 2011.

příkládají Hasekurovu poselstvu. To dokládá, že japonská i španělská odborná veřejnost si velmi váží nejen historie svých zemí, ale i období, kdy se tyto dva odlišné kulturní světy poprvé výrazněji střetly. Při příležitosti 400letého výročí navázání prvních diplomatických kontaktů totiž uspořádaly oba státy rozsáhlé upomínkové akce a oslavy v podobě mnoha kulturních akcí, které trvaly od června 2013 do července 2014. V samotném Španělsku jich proběhlo více než 550. Charakter akcí byl velmi rozmanitý – od výstav umění nebo fotografií, divadelních a hudebních představení, konferencí, přes recitace básní, kaligrafické workshopy, prezentace publikací a audiovizuálních materiálů až po sportovní události a soutěže či dokonce kulinářské akce. Navíc byly vyraženy také pamětní mince a vydány speciální poštovní známky. Za zmínku stojí rovněž skutečnost, že UNESCO zařadilo dokumenty týkající se mise *Keičó* na seznam svého programu *Paměť světa*.⁴

Kromě hlavních měst Tokia a Madridu se ve Španělsku zapojilo také například japonské město Sendai, odkud poselstvo roku 1613 vyplulo a andaluská města Sevilla jakožto rodiště františkánského mnicha Luise Sotela nebo Coria del Río.⁵ Právě v tomto městě žije relativně početná populace obyvatel majících příjmení „*Japón*“. Konkrétně se jedná o více než 800 lidí,⁶ přičemž celkový počet obyvatel

⁴ Viz. *Japan_Spain_400_InformeFinal_ESP.pdf* [online]. [cit. 2016-01-10]. Dostupné na WWW: <http://www.es.emb-japan.go.jp/download/Japan_Spain_400_InformeFinal_ESP.pdf>, s. 1 – 12.

⁵ Z dalších měst lze dále jmenovat Barcelonu, Zaragozu, Córdoba, Pamplonu, Oviedo, Santiago de Compostela či japonská města Ósaku a Tanabe. Viz. *Toda La Temporada / Año Dual España-Japón* [online]. [cit. 2016-01-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.esja400.com/es/tag/toda-la-temporada/>>.

⁶ Pro srovnání lze také uvést vývoj počtu obyvatel Španělska, kteří se hlásí k japonské národnosti. Dle údajů ze sčítání lidu, které poskytuje španělský *Národní statistický institut*, čítal v roce 2001 jejich počet v roce 2853 osob a v roce 2011 již 5372 lidí. Srov. *Censos de Población y Viviendas 2001* [online]. [cit. 2016-01-11]. Dostupné na WWW:

<<http://www.ine.es/censo/es/listatablas.jsp?table=tablas/nacional/NPEX1.html>>. A *Instituto Nacional de Estadística. (National Statistic Institute)* [online]. [cit. 2016-01-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/jaxi/tabla.do>>. Ovšem od těchto oficiálních údajů se některé jiné odborné studie liší. Např. Fukuda Makiko uvádí v roce 2001 údaj 5167 osob. Viz. Makiko FUKUDA, *El Col·legi Japonès de Barcelona: un estudi pilot sobre les ideologies lingüístiques d'una comunitat expatriada a Catalunya*, Treballs de Sociolingüística Catalana 18, 2004, s. 214. Také Joaquín Beltrán Antolín a Amelia Sáiz López zmiňují v případě toho samého roku 3259 Japonců.

Coria del Río činí přibližně 25 000 osob. Je prokázáno, že skutečně jde o potomky Japonců z dob Hasekurova poselstva, což nezůstalo bez povšimnutí japonské strany. Město Sendai věnovalo Coria del Río na začátku 90. let 20. století majestátní sochu Hasekury Cunenagy a několik let poté se také uskutečnila návštěva Coria del Río Japonci, jejichž předci byli členy zmiňovaného poselstva.⁷

Punc důležitosti dodaly také významné reciproční státnické návštěvy, jejichž podnětem byly právě výše zmiňované události. Konkrétně se jednalo o návštěvu v říjnu 2013, kdy japonský ministerský předseda Šinzó Abe hostil španělského premiéra Mariana Rajoye⁸ nebo oficiální cesta do Španělska japonského ministra zahraničních věcí Fumia Kišidy v lednu 2014, kterého přivítal zdejší ministr zahraničí José Manuel García-Margallo. Kromě toho je třeba také zmínit návštěvu japonského korunního prince Naruhita v červnu 2013, který se ve Španělsku setkal s královskou rodinou v čele s tehdejším králem Juanem Carlosem I. a v Coria del Río zasadil poblíž Hasekurovy sochy symbolickou sakuru.⁹

Srov. Joaquín BELTRÁN ANTOLÍN – Amelia SAÍZ LÓPEZ, *Comunidades Asiáticas en España*, Relaciones España-Asia 3, CIDOB, Barcelona 2002, s. 21.

⁷ Viz. A. REYES MANZANO, *El Recuerdo*, s. 81. O lidech z Coria del Río s příjmením *Japón* byl také natočen krátký dokument pod názvem *Mi apellido Japón (Mé príjmení Japón)*. Podrobněji *¿Existen descendientes de japoneses en Sevilla? La expedición Hasekura / QueAprendemosHoy* [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné na WWW: <<http://queaprendemoshoy.com/existen-descendientes-de-japoneses-en-sevilla-la-expedicion-hasekura/>>. Též *Ayuntamiento de Coria del Río, Cervantes 69, CP41100* [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.aytocoriadelrio.es/opencms/opencms/coria/municipio/Historia/apelljapon.html>>.

⁸ Naopak premiér Abe zavítal do španělského města Santiago de Compostela v květnu 2014. *Japan_Spain_400_InformeFinal_ESP.pdf* [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné na WWW: <http://www.es.emb-japan.go.jp/download/Japan_Spain_400_InformeFinal_ESP.pdf>, s. 4-5.

⁹ Více např. *Naruhito de Japón se hace coriano / Política / EL PAÍS* [online]. [cit. 2016-01-12]. Dostupné na WWW: <http://politica.elpais.com/politica/2013/06/14/actualidad/1371237873_834722.html>.

1.2 Metodika práce

V předkládané bakalářské práci jsem kombinovala několik metod historikovy práce. V první řadě jsem použila *metodu nepřímou*, jelikož hlavním zdrojem, ze kterého jsem čerpala, byla sekundární literatura, nikoliv primární prameny. Z hlediska postupu dle časové osy se této práce týká *metoda progresivní*, protože jsem se snažila respektovat časovou posloupnost. V hlavní části práce a v závěru jsem uplatnila *deduktivní* a *induktivní metodu*, konkrétně tzv. *neúplnou indukci s prostým výčtem*, což znamená, že jsem se pokoušela o každém zkoumaném jevu zjistit dostupné informace, přičemž na základě těchto jednotlivostí jsem docházela k obecným závěrům. S tím souvisí *metoda sondy* neboli *reprezentativního výběru*, neboť období prvních kontaktů Japonska se Španělskem a ostatními západními státy i samotná mise Hasekury Cunenagy, jsou relativně rozsáhlá témata. Tudíž zpracovat tato témata do veškerých detailů na stránkách bakalářské práce, kde je autor limitován jejím rozsahem, je obtížné. Je tedy nucen pracovat jen s fakty, které považuje za nejvýznamnější.¹⁰

1.3 Současný stav zpracování

Jak jsem již naznačila v podkapitole *Výběr tématu*, v současné době není v českém jazyce dostupná žádná práce, která by se úzce zaměřovala na navazování japonsko-španělských vztahů, potažmo na misi Hasekury Cunenagy.

Velké množství publikací lze k tomuto tématu logicky nalézt ve španělském jazyce. Z těch zdrojů, se kterými jsem pracovala, bych vyzdvihnula především článek od Marca Fernándeze Gómeze *Sevilla, encrucijada entre Japón y Europa: Una embajada japonesa a comienzos del siglo XVII. (Misión Keicho)*. Tento text je jedním z mála těch, které se zaměřují primárně jen na Hasekurovu misi.¹¹ Podobně je

¹⁰ Podrobněji o typech těchto metod Miroslav HROCH a kol., *Úvod do studia dějepisu IV. Metody historikovy práce*, Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1983, zejména s. 13 – 35 a s. 64 – 70.

¹¹ Je mírně překvapující, že Fernández Gómez vydal tento s ročním odstupem článek v jiném periodiku, přičemž je totožný, avšak název pozměněný. Srov. Marcos FERNÁNDEZ GÓMEZ,

tomu v případě článku *El recuerdo de la misión Keicho (1613 – 1620)* od autorky Ainhoy Reyes Manzano, který byl otištěn v rámci knihy *Japón y el mundo actual*. Ta se celá zabývá především současnými japonsko-španělskými vztahy.

Důležitý zdroj informací představuje i publikace *Hidalgos y samurais* od Juana Gila, v níž lze dokonce nalézt přepisy některých primárních pramenů. Celkově bych ji zhodnotila jako velmi přínosné a pečlivě zpracované dílo. Podobně detailně zpracovaná je i kniha *Apostalado y martirio beato Luis Sotelo en Japón*, pojednávající o členu Hasekurovy mise Luisi Sotelovi. Autorem je jeho přední životopisec – sám též člen františkánského řádu – Lorenzo Pérez. Toto dílo bylo v Madridu poprvé otištěno již téměř před sto lety.¹² Nejen na stránkách této knihy, ale i v ostatních španělských zdrojích je osobnost Hasekury Cunenagy jakoby upozaděna a z pochopitelných důvodů je kladen důraz právě spíše na působení španělského rodáka Sotela.

Pokud jde o japonské podklady, o Hasekurově misi pojednává například práce *Hasekura Tsunenaga* od Takahaši Gonoie, dále *Hasekura Tsunenaga: Keichō ken - Ō shisetsu no higeki* (*Hasekura Cunenaga: Mise Keičō - drama poselstva do Evropy*) od Kóiči Óizumiho či článek *Date Masamune no ken: Ō shisetsu fune no senkei nado ni tsuite* (*Mise Date Masamuneho: O typu lodí poselstva do Evropy*) od Kendži Išiiho. Z hlediska zasazení do kontextu doby tzv. křesťanského století v Japonsku je přínosná publikace *Kirishitan jidai no kenkyū* (*Studium tzv. křesťanského období*), jejíž autorem je Kóičirō Takase. Japonsko-španělskými vztahy s důrazem na jejich ochlazení v první čtvrtině 17. století se podrobněji zabývá článek *Nihon-Supein dankō (1624 nen) no saikentō: Edo bakufu 'sakoku' seisaku no keisei katei* (*Přehodnocení přerušení japonsko- španělských vztahů v roce 1624: Formování šógunátní politiky izolace země*) od Júko Šimizu. Jsem si vědoma, že zmiňovaná díla jsou jen pouhým zlomkem, a že by si jistě také další japonská literatura zasloužila podrobnějšího zkoumání. Ráda bych se na tuto oblast zaměřila

La Misión Keicho (1613-1620): Cipango en Europa. Una embajada japonesa en la Sevilla del siglo XVII., *Studia historica, Historia Moderna* 20, 1999, pp. 269 – 295.

¹² Rok vydání 1924.

například v diplomové práci, která by tomu poskytovala svým rozsahem dostatečný prostor.

Z anglicky psaných zdrojů bych zmínila *Pulling the Spanish out of the 'Christian Century': Re-evaluating Spanish-Japanese Relations during the Seventeenth Century* od Thomase W. Barkera. V tomto článku pocházejícího z relativně nedávné doby¹³ se autor snaží uvést na pravou míru či vyvrátit některé starší teorie. Konkrétně kritizuje skutečnost, že se v mnoha odborných pracích objevují tendence ke slučování některých španělských a portugalských zájmů v Japonsku během druhé poloviny 16. století a počátku 17. století. Jejich autoři totiž často citují jisté starší publikace, například Boxerovo dílo *The Christian Century in Japan* vydané roku 1951. Avšak některé novější práce tuto kritiku již reflektují. Mezi nimi je i doktorská disertační práce z roku 2013 od Ubalda Iaccarina, která se týká obchodních a diplomatických vztahů mezi Japonskem a Filipínami.¹⁴

K pochopení širšího kontextu doby mohou kromě již zmiňované knihy od Charlese Ralpa Boxera sloužit souhrnné historické práce *Dějiny Japonska* od Edwina O. Reischauera a Alberta Craiga nebo čtvrtý svazek *The Cambridge History of Japan*.

Pokud by případný zájemce chtěl jít více do hloubky a hledal by primární pramenné zdroje k tématu mise *Keičó* i počátkům japonsko-španělských vztahů, nejvíce jich je uloženo v Indickém archivu v Seville.¹⁵

¹³ Článek byl otištěn roku 2009.

¹⁴ Viz. Ubaldo IACCARINO, *Comercio y Diplomacia entre Japón y Filipinas en la era Keichō (1596 – 1615)*, Doktorská disertační práce. Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona 2013, s. 84-85. Dle mého názoru se jedná o velmi kvalitní a detailně zpracovanou práci až na jednu výjimku, kdy autor na několika místech uvádí rozdílnou dataci Tordesillaské smlouvy. Správnou dataci 1494 zmiňuje dvakrát. *Tamtéž* s. 181 a s. 222, přičemž mylný rok 1495 opakuje na třech místech. *Tamtéž*, s. 85, 152 a 358.

¹⁵ /*Archivo General de Indias*/ Viz. U. IACCARINO, *Comercio*, s. 16.

1.4 Cíle práce

Záměrem této bakalářské práce je především zmapovat počáteční vývoj japonsko-španělských vztahů a průběh mise Hasekury Cunenagy uskutečněné v letech 1613 – 1620. V souvislosti s tím je třeba zasadit události do kontextu doby a alespoň nastínit některé jiné významné, které se odehrály těsně před sledovaným jevem a mohly mít na jeho vývoj vliv. V konkrétním případě mise *Keičó* by bylo na místě položit si otázku, s jakými plány vyslanci roku 1613 z Japonska vyplouvali a jak se jim dařilo či nedařilo tyto úkoly plnit. Také je vhodné zmínit, zda po sobě mise zanechala nějaký odkaz nebo spíše její existence upadla v zapomnění.

Pokud jde o japonsko-španělské kontakty celkově, nabízí se otázka, co konkrétně od sebe oba státy navzájem očekávaly, v jakých oblastech docházelo ke vzájemnému ovlivňování či jestli se mezi nimi objevil konflikt vážného charakteru.

2 Japonsko a prvotní kontakt se Západem

Období kolem přelomu 16. a 17. století se neslo ve znamení prvního střetávání Japonců s evropskou kulturou, evropskými vymoženostmi a také náboženstvím. V tomto období se západoevropské státy, viděno současným pohledem, ocitaly v novověku, zatímco do té doby západnímu světu neznámé Japonsko bylo teprve na prahu raně moderní doby. Jakým způsobem toto ovlivňování dvou odlišných kultur probíhalo, bude nastíněno na následujících řádcích.

Na úvod této kapitoly je ještě třeba poznamenat, že v případě vztahů Japonska se západoevropskými státy je nutné rozlišovat mezi charakteristikou zájmů katolického Španělska, potažmo Portugalska na jedné straně a protestantského Nizozemí a Anglie na straně druhé. U prvně jmenovaných lze do značné míry hovořit o jakémsi propojení zájmů státu se zájmy církve a obchodníků. Španělští králové, především pak Filip II. jakožto bigotní katolík, usilovali o posílení a rozšíření křesťanství a o vytvoření jakési „světové katolické monarchie“. Podpora misijní zahraniční činnosti státem byla tedy velice výrazná. Podobně tomu bylo částečně i u obchodní sféry, neboť z jejího výnosu stát částečně profitoval. Naopak u protestantské Anglie a Nizozemí působila státní a soukromá oblast nezávisle, včetně oddělené obchodní a církevní činnosti.

2.1 První Evropané připlouvají do Japonska

Doba, kdy Evropané poprvé dosahují břehů Japonska, byla poznamenána boji o moc mezi místními rody, které se snažily pod svou vládou sjednotit zemi, což se podařilo až roku 1603, kdy byl ustaven tokugawský šógunát.¹⁶

Jako první se do Japonska dostávají mořeplavci, obchodníci a duchovní z Iberského poloostrova.¹⁷ Japonci pro ně vymysleli nepříliš lichotivé označení

¹⁶ Edwin O. REISCHAUER – Albert M. CRAIG, *Dějiny Japonska*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2000, s. 81.

¹⁷ Roku 1570 dochází k otevření přístavu v Nagasaki portugalským lodím a o 10 let později také španělským. Víctor MÍNGUEZ – Inmaculada RODRÍGUEZ, *Japan in the Spanish Empire. Circulation of Works of Art and Imaginings of Cipango in Metropolitan Spain and the American*

„*nanban*“¹⁸ neboli „*jižní barbaři*“, přičemž původně takto nazývali obyvatele zemí jihovýchodní Asie. Španělé a Portugalci jakožto námořní velmoci byli s těmito oblastmi spojeni díky své misijní a koloniální činnosti, takže často připlouvali od tohoto směru. Pravděpodobně proto je Japonci pojmenovali stejným označením.¹⁹

Konkrétně se roku 1543 jako první objevují u japonského ostrova Tanegašima obchodníci z Portugalska. Působení Portugalců bylo pro Japonsko přínosné, neboť díky jejich znalosti výroby střelných zbraní se zde začínají vyrábět ve velké míře.²⁰ Důležité byly také dovezené palné zbraně, hlavně muškety. Velký zájem o ně způsobil, že se je Japonci naučili brzy vyrábět sami, aby se zbavili závislosti na jejich importu z ciziny. Nejednalo se jen o muškety, ale také o arkebuzy a děla. Co se týká výroby střelného prachu, nebyla pro Japonce příliš složitá, protože dusičnan draselný jim byl znám již z období Nara. Není bez zajímavosti, že používání těchto nových zbraní také ovlivnilo charakter opevnění hradů,

Viceroyalties, Bulletin of Portuguese-Japanese Studies 18-19, Lisboa, Universidade Nova de Lisboa 2009, s. 198.

¹⁸ Někdy se též vykytuje označení „*namban*“. Pozn. autorky.

¹⁹ Konkrétně šlo v jihovýchodní Asii např. o Jávnu nebo Luzon. Viz. Emi KISHIMOTO, *Translation of Anatomic Terms of Japanese*, in: O. ZWARTJES – K. ZIMMERMANN – M. SCHRADER-KNIFFKI (eds), *Missionary* obsahuje různé stupnice, tabulky a diagramy, které usnadňují bezprostředně určovat postavení stálic ve vztahu k obzoru, postavení Slunce, Měsíce a planet ve vztahu ke stálicím a další astronomické a také astrologické údaje. V 16. a 17. století se výrazně uplatnil jako důležitý navigační přístroj v námořní (a již i zámořské) dopravě. Pokud jde o jeho místo v zeměměřičství, při pozemních měřeních sloužil ke stanovování výšek objektů nad obzorem (výšek hor, věží), či hloubek (studní, údolí) a uplatňoval se při odhadu vzdáleností mezi pozorovatelem a viděným předmětem. Vedle své funkce přímého pozorovacího přístroje však astroláb mohl sloužit také jako přístroj demonstrační: lze jej využít jako nomografické pomůcky k řešení úloh ze sférické astronomie či úloh astrologických. Astroláb tak byl skutečně univerzálním a nejdůležitějším astronomickým přístrojem středověku i raného novověku.“ Cit. Alena HADRAVOVÁ – Petr HADRAVA, *Křišťan z Prachatic: Stavba a užití astrolábu*, Praha, Filosofia 2011, s. 55 – 56. *Linguistics V. / Lingüística Misionera V.*, Amsterdam / Philadelphia, John Benjamins Publishing Company 2012, s. 267.

²⁰ John Whitney HALL (ed.), *The Cambridge History of Japan - sv. 4, Sengoku and Edo*, Cambridge, Cambridge University Press 1981, s. 302.

která začala být budována důmyslněji, aby byla schopná lépe odolat střelám z děl.²¹ Mezi další důkaz portugalského vlivu lze zařadit poznatky z oblasti navigace. Portugalci v té době prosluli jako zdatní konstruktéři lodí a vynikající mořeplavci, kteří se při svých objevných plavbách dokázali orientovat s pomocí astrolábu.²² Portugalci tedy v podstatě otevřeli cestu do Japonska i dalším Evropanům. Záhy připlouvají Španělé a počátkem 17. století také Holanďané a Angličané.

²¹ Srov. Nagahara KEIJI – Kozo YAMAMURA, *Shaping the Process of Unification: Technological Progress in Sixteenth - and Seventeenth - Century Japan*, Journal of Japanese Studies 14 (č. 1), 1988, s. 88.

²² „Astroláb je univerzální astronomický přístroj, který téměř 2000 let sloužil k přímému pozorování, a to jak astronomickému, tak i zeměměřičskému. Lze jím určovat různé astronomické a topografické veličiny, a to s minimálními matematickými výpočty. Byl konstruován k měření výšek Slunce, Měsíce a hvězd, používal se však i k měření času podle Slunce a hvězd. Astronomická pozorování se s astrolábem konala podobným způsobem jako s kvadrantem nebo sextantem. Astroláb však navíc

2.2 Nástin působení církevních řádů

Jako první se mezi církevními řády objevují v Japonsku jezuité. Již roku 1549 se v Kagošimě²³ vylodí španělský jezuita František Xaverský,²⁴ člen nedávno vzniklého Tovaryšstva Ježíšova.²⁵ Spolu s ním připlouvají i dva další členové řádu Cosme de Torres a Juan Fernández. Zatímco Torres zůstal v Japonsku až do své smrti roku 1570, František zde působil jen dva a půl roku, konkrétně například v Sacumě, Hiradu či Kjótu. Tuto dobu zasvětil šíření víry, avšak zpočátku narážel na mnohé nesnáze. Předně se musel potýkat s neexistencí japonských výrazů v oblasti křesťanství, přičemž jako nouzové řešení posloužily pojmy, které užívala japonská buddhistická škola Šingon.²⁶ Tato slova si Xaverský přepsal do latinky a zařadil do textů veřejných kázání a čtení ze svého díla, avšak jeho japonská výslovnost působila mnohdy spíše komicky. Poté se proto v otázkách překladů raději obracel na již zmiňovaného Juana Fernándeze. Ten japonštinu ovládal na velmi dobré úrovni a sám občas vedl některá kázání. Také mezi Japonci měli jezuité své příznivce, kteří jim pomáhali při misijní činnosti. K nejznámějším patřil Andžiró, jeden z prvních japonských křesťanů, který udržoval vřelé vztahy s Františkem Xaverským.

Samotný František Xaverský pocítil určité zklamání poté, co zjistil, že císař není v Japonsku klíčovou postavou, která by mohla aktivně ovlivňovat dění v zemi.

²³ J. W. HALL, *The Cambridge History*, s. 309 a V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 199 a s. 205.

²⁴ Marcos FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla, encrucijada entre Japón y Europa: Una embajada japonesa a comienzos del siglo XVII. (Misión Keicho)*, Archivo hispalense: Revista histórica, literaria y artística, Tomo 81, 248, 1998, s. 39.

²⁵ Řeholní řád římsko-katolické církve Tovaryšstvo Ježíšovo byl založen roku 1534 původně španělským duchovním Ignácem z Loyoly (1491 – 1556). Podrobněji Thomas Joseph CAMPBELL, *The Jesuits, 1534 – 1921: A History of the Society of Jesus from Its Foundation to the Present Time*, New York, Encyclopedia Press 1921.

²⁶ Takovéto přiřazení pojmu s sebou ovšem přinášelo řadu nepřesností, takže bylo později nutné některé věci přeformulovávat a upravovat. Hubert, CIESLIK, *St. Francis Xavier. Early Jesuit Missionaries in Japan 1*, [online]. [cit 2016-01-19]. Dostupné na WWW: <<http://pweb.cc.sophia.ac.jp/britto/xavier/cieslik/ciejmj01.pdf>>, s. 2 – 4.

Z toho důvodu se při své snaze o šíření křesťanství zaměřil spíše na lokální vládcy. Ti očekávali, že by se díky vlídnému přijetí jezuitů mohly posílit vazby na portugalské obchodníky. Občas se sice objevily případy, kdy Japonci obvinili křesťany z očarovávání lidí nebo pojídání lidského masa, dokonce někteří nazvali křesťanského Boha výrazem *Daiuso* (velká lež), ale i přes tyto dílčí neúspěchy počet křesťanů mírně narůstal. Celkově lze tedy význam působení Františka Xaverského v Japonsku spatřovat především v tom, že zde položil základy misijní činnosti a z jeho odkazu pak mohli čerpat další následovníci.²⁷

Kromě jezuitů postupně začínají v Japonsku působit také další církevní řády jako františkáni,²⁸ augustiniáni a dominikáni. Brzy se mezi nimi začala projevovat velká řevnivost, především mezi jezuity a mendikanty.²⁹ V podstatě by se dalo říci, že začalo soupeření o to, který řád získá v zemi větší vliv. Za situace, která tehdy v Japonsku panovala, to misionáři neměli příliš lehké. Pro místní vládcy často stál v žebříčku hodnot nejvýše obchod, víra byla až podružná. Navíc tolerování či podpora víry závisela do značné míry na tom, jak moc výhodné protislužby mohly církevní řády poskytnout.³⁰ Mezi tyto výhody patřila například znalost lékařství, která byla na velmi dobré úrovni. Nejčastěji právě jezuité a františkáni využívali svých vědomostí v oblasti medicíny, aby se zavděčili japonským pánům.³¹

²⁷ Jedním z takových následovníků byl i jezuita Alessandro Valignano, o kterém bude ještě pojednáno níže. H. CIESLIK, *St. Francis*, s. 2 – 3 a s. 5 – 7.

²⁸ Františkáni působí v Japonsku od roku 1593. M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 39.

²⁹ Žebravými řády neboli mendikanty jsou v tomto případě myšleni františkáni, dominikáni a augustiniáni. Tyto řády byly založeny v Evropě již během první poloviny 13. století a vyznačují se např. snahou následovat Krista v chudobě a přijímat pouze milodary. Podrobněji o mendikantských řádech např. Rudolf ŘÍČAN – Amedeo MOLNÁR, *Dvanáct století církevních dějin*, Praha, Kalich 2008, s. 343 – 349. Více o situaci v Japonsku Charles Ralph BOXER, *The Christian Century in Japan*, Berkeley, University of California Press 1951, s. 359 – 360.

³⁰ Luis PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis Sotelo en el Japón*, Madrid, Imprenta Hispánica 1924, s. 40.

³¹ U. IACCARINO, *Comercio*, s. 285.

2.2.1 Medicína a péče o potřebné

Zhruba do poloviny 16. století byla péče o nemocné bohužel výhradně záležitostí, kterou si mohly dovolit pouze vyšší vrstvy. Navíc se jednalo jen o spíše primitivní péči. O obyčejné lidi se v pohnuté válečné době nikdo nestaral, zvláště v období válčících knížectví.³² Lidé žili v opravdu krutých životních podmínkách a bídě, což se projevovalo i vysokým počtem opuštěných dětí. Proto jezuité, kteří kromě misijní činnosti ovládali i lékařské dovednosti, byli v tomto ohledu prostými lidmi vítáni.³³ Vše ale nešlo, především zpočátku, nikterak jednoduše. Zakladatel řádu Ignác z Loyoly³⁴ totiž odmítl lékařská studia, a tudíž pro jeho následovníky nebyla medicína prvořadá. To potvrzuje fakt, že na konci 16. století mezi všemi 254 kolejemi a univerzitami náležejícími řádu existovala jen jedna lékařská fakulta. Později sice papež Řehoř XIII. privilegiem z roku 1576 oficiálně řádu povolil provozovat medicínu, avšak stále nedošlo k povolení chirurgie, respektive bylo zakázáno „řezání“ a „vypalování“. Nicméně je nasnadě, že v mimoevropských misiích byl tento zákaz běžně porušován.³⁵

V Japonsku docházelo v oblasti lékařství k oboustrannému ovlivňování. Evropané se učili například akupunkturu, zjištění pulsu „po japonském“ způsobu. A naopak jezuité přinesli mimo jiné omývání zranění alkoholem nebo používání

³² Tzv. *Období válčících knížectví* neboli japonsky *Sengoku džidai* (戦国時代). Jeho dataci vymezuje E. O. Reischauer roky 1467 - 1568. Podrobněji E. O. REISCHAUER – A. M. CRAIG, *Dějiny*, s. 62 - 65.

³³ Ranzaburo OTORI, *The Acceptance of Western Medicine in Japan*, Monumenta Nipponica 19 (č. 3 – 4), 1964, s. 255 – 256.

³⁴ Na Ignáce z Loyoly se také často obracel svého času v Japonsku působící František Xaverský s žádostmi týkajícími se například počtu misionářů, kteří by mohli být do země posláni. H. CIESLIK, *St. Francis*, s. 6.

³⁵ Ines G. ZUPANOV, *Conversion, Illness and Possession: Catholic Missionary Healing in Early Modern South Asia*, in: I. Županov – C. Guenzi (eds), *Divins remèdes. Médecine et religion en Inde*, Purusartha collection 27, Paris, CEIAS/EHESS 2008, s. 263.

olivového oleje a vepřového sádla, přičemž prvním japonským chirurgem využívající západní techniky byl Kurisaki Dóki žijící v letech 1582 – 1665.³⁶

Další metodu typickou pro jezuitu představovala tzv. purgace neboli „pročištění“ pravděpodobně s využitím různých laxativ a vomitiv, kterou užívali především k prevenci proti chorobám. Jezuité věnovali také velkou pozornost správné a vhodné výživě zdravých i nemocných. Celkově se starali nejen o nemocné, ale i o nalezence. Výjimkou nebyli ani malomocní, ačkoliv péči o ně později daleko více prosluli františkáni.³⁷

Františkánský řád³⁸ po roce 1590 zakládá velmi hustou síť leprosárií po celém Japonsku. Přesto ale činnost těchto iberských misionářů začala být oslabována, a to především v důsledku protikřesťanské politiky. Kromě toho v období neustálých válek museli čelit tomu, že jejich špitály často lehly popelem. A ačkoliv se snažili proti překážkám bojovat, stejně nemohli odolat tlaku státní politiky. Na jejich místo se tak postupně začali čím dál více tlačit Holanďané, a to i v oblasti lékařství.³⁹

³⁶ Srov. Karel ČERNÝ – Jiří M. HAVLÍK, *Jezuité a mor*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2008, s. 35 – 37.

³⁷ R. OTORI, *The Acceptance*, s. 257.

³⁸ Španělští františkáni působí v Japonsku od roku 1592. E. O. REISCHAUER – A. M. CRAIG, *Dějiny*, s. 81.

³⁹ *Tamtéž*, s. 273.

3 Dvě strany jedné mince aneb dvojakost španělsko-japonských vztahů

V období prvních kontaktů mezi Japonci a Španěly docházelo ke střídání období, kdy si tyto dva státy více méně vycházely vzájemně vstříc či se alespoň tolerovaly, s obdobími, kdy jeden druhému silně nedůvěřoval a podezříval ho, že má v úmyslu ohrožit jeho vlastní zájmy.

3.1 Španělský postoj vůči Japonsku

Pro Španěly Japonsko v té době nepředstavovalo prioritní zemi, se kterou by se jim vyplatilo navázat obchodní styky. Pokud už projevíli snahu o udržování vztahů na přátelské úrovni, většinou se za těmito pohnutkami skrývaly jiné zjištěné úmysly, jak bude podrobněji popsáno níže. To samé však neplatilo o Portugalsku, které skutečně v Japonsku sledovalo především obchodní, ale také náboženské zájmy.⁴⁰ Mezi španělskými a portugalskými zájmy je tedy třeba rozlišovat. I navzdory tomu, že roku 1580 došlo ke sloučení těchto dvou států pod svrchovanost španělského krále Filipa II.,⁴¹ nikoliv však ke sjednocení jejich postojů a cílů zahraniční politiky.⁴²

V případě japonsko-španělských vztahů lze dobu do roku 1587 označit jako období vzájemné tolerance. První pronásledování křesťanů v Japonsku, které tyto vztahy silně poškodilo, je datováno do roku 1587, kdy Tojotomi Hidejoši vydal první

⁴⁰ Srov. Thomas W. BARKER, *Pulling the Spanish out of the 'Christian Century': Re-evaluating Spanish-Japanese Relations during the Seventeenth Century*, Eras Journal 11, Melbourne, Monash University 2009, s. 1 – 3.

⁴¹ Více o Filipovu postupu k získání portugalské koruny Geoffrey PARKER, *Filip II., Španělský král z rodu Habsburků. "Nejmocnější křesťanský vládce"*, Praha, Brána – Knižní klub 1998, s. 135 – 138.

⁴² Ani pod korunou krále Filipa II. nevymizela mezi Portugalci a Španěly vzájemná nevraživost. Například jistí španělští františkáni měli v té době Japoncům dokonce tvrdit, že král považuje Španěly za své „syny“, zatímco Portugalci jsou v jeho očích na úrovni jakýchsi sluhů. Oficiálně se k těmto výrokům sice nikdo nehlásil, ale v neformální komunikaci byla jejich vzájemná antipatie často pozorovatelná. Ch. R. BOXER, *The Christian Century*, s. 238 – 239.

edikt zakazující křesťanství.⁴³ Kromě toho také tzv. „*incident s lodí San Felipe*“⁴⁴ nepřispěla ke zlepšení situace. Roku 1596 se španělská galeona San Felipe během své cesty z Manily do Acapulca neplánovaně objevila u japonského pobřeží v provincii Tosa poté, co ji tam zavál silný tajfun. Ze strany Japonců však došlo k nedorozumění, jelikož vnímali příjezd této lodi jako nepřátelský akt, respektive pokus o invazi, ačkoliv u jejich břehů pouze ztroskotala. V důsledku toho však Tojotomi Hidejoši nařídil rozebrání cenného nákladu, který loď převážela.⁴⁵ Po tomto incidentu následně došlo k věznění, mučení a nakonec i ukřižování misionářů.⁴⁶ Stalo se tak mimo jiné i proto, že se Hidejoši údajně cítil být ohrožen jejich vazbami na Filipíny a Macao.⁴⁷

Existovaly ale i další faktory, které ovlivňovaly japonsko-španělské vazby. Španělé se především soustředili na zabezpečení svých výnosných obchodních vazeb v Tichomoří. Snažili se tedy dělat maximum pro to, aby zabránili jinému státu tyto vazby narušit či ohrožit. Mnohokrát se z toho důvodu dostali do takových situací, kdy vztahy s Japonskem citelně ochladly či se výrazně vyhrotily. Příčinou zpravidla bylo podezření, že by Japonci nemuseli souhlasit s jejich svrchovaností na Filipínách nebo by se dokonce mohli pokusit o vpád do hlavního města Manily.⁴⁸ Španělům

⁴³ První vlna pronásledování křesťanů, která probíhala mezi lety 1587 – 1597 se oproti těm následujícím v první polovině 17. století dala označit za ještě relativně mírnou. Více Ch. R. BOXER, *The Christian Century*, s. 329.

⁴⁴ V japonštině *San Feripe gó džiken* (サン・フェリペ 号事件).

⁴⁵ Hodnota nákladu lodi byla odhadnuta na více než milion a půl pesos. Srov. Ch. R. BOXER, *The Christian Century*, s. 164.

⁴⁶ Tento čin byl částečně odůvodňován tím, že se na palubě lodi mělo údajně nacházet velké množství křesťanských misionářů, ale ve skutečnosti jich zde zřejmě bylo jen asi sedm. Daniel P. EWALD, *Saints and Blesseds of the Americas*, USA, Xlibris Corporation 2009, s. 107 – 108.

⁴⁷ Louis FRÉDÉRIC, *Japan encyclopedia*, Cambridge – Massachusetts, Belknap Press of Harvard University Press 2002, s. 817.

⁴⁸ Obsazení Filipín nebylo úplně tak nemožnou představou, již v 90. letech 16. století si s touto myšlenkou pohrával Tojotomi Hidejoši, avšak v té době musel svou pozornost soustředit spíše na Koreu. Dále to byli Angličané v čele s Richardem Cockem, kdo roku 1616 šógunovi našeptával, že podmanění Filipín by pro Japonsko nemělo být náročné. A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 96. Ve věci pokusu o podrobení si Filipín tlačili na Japonsko kromě Angličanů také Holanďané,

na Filipínách tolik záleželo proto, že pro ně od druhé poloviny 16. století představovaly klíčový přístupový bod pro trasu vedoucí k japonským břehům i jiným státům v Tichomoří.⁴⁹

Také Japoncům Filipíny v té době rozhodně nebyly neznámé. Ověřené zmínky o tzv. komunitě *Nihonmači* pochází z počátku 70. let 16. století. Zprvu se jednalo pouze o menší skupinu Japonců čítající zhruba 20 osob, ale postupem času se rozrůstala.⁵⁰ Od 80. let udržovalo Japonsko s filipínskou částí Nového Španělska čilé obchodní kontakty a do Manily byla v polovině 80. let vyslána i dvě poselstva za účelem posílení těchto ekonomických vazeb.⁵¹

Na druhou stranu se nedá říci, že by v okamžicích, kdy španělsko-japonské vztahy dosáhly bodu mrazu, hrozil nějaký otevřený konflikt. Španělé se nechtěli pouštět do z jejich pohledu tak obtížně proveditelné akce, zvláště když dle jim dostupných informací byli Japonci jak dobře opevnění, tak vyzbrojeni. Volili tedy spíše cestu opatrného vyjednávání. Ostatně měli také důvod, proč usilovat o příznivé vztahy s Japonskem. Tím byla španělská touha po získání nějakého japonského přístavu, který by mohl sloužit jakožto záchytný bod pro případné opravy či doplnění zásob pro španělské obchodní lodě, které by se plavily po trase Manila – Acapulco. Opět se tedy nejednalo o poptávku po přímém obchodě s Japonskem, ale pouze o poskytnutí jistých služeb při obchodu s jinými destinacemi.⁵²

a to zejména ve 30. letech 17. století. Za pomoci Holanďanů byl dokonce plánován i útok na filipínský ostrov Luzon, avšak celkově se nedá označit žádná z výše popsaných ideí za nijak zásadní. Ch. R. BOXER, *The Christian Century*, s. 267 a s. 373 – 374.

⁴⁹ Filipíny se dostávají pod španělskou správu roku 1565. Viz. U. IACCARINO, *Manila*, s. 74.

⁵⁰ Existují také domněnky, že zde mohla existovat menší japonská komunita již před příchodem španělských kolonizátorů, tedy v první polovině 16. století. Jinak kolem roku 1600 pobývalo v rámci jedné komunity na Filipínách asi 3000 osob. U. IACCARINO, *Comercio*, s. 129 a E. O. REISCHAUER – A. M. CRAIG, *Dějiny*, s. 91.

⁵¹ Co se týká zboží, se kterým Japonsko a Manila mezi sebou obchodovaly, jednalo se především o stříbro, železo, měď, síru, ledek, stělný prach nebo konopí, které dováželo do Manily Japonsko. Filipíny naopak nabízely zlato, vosk a med, dřevo, masti či vonné látky. U. IACCARINO, *Manila*, s. 80 – 81 a U. IACCARINO, *Comercio*, s. 156 – 162 a s. 169 – 172.

⁵² T. W. BARKER, *Pulling*, s. 9 – 16.

V neposlední řadě je třeba uvést ještě jeden impuls, který Španěly nutil počátkem 17. století angažovat se v Japonsku, a sice nevraživost vůči Holanďanům. Ti se tehdy stali jejich novými obchodními konkurenty ve východní a jihovýchodní Asii. Od Portugalců a Španělů je odlišovalo kromě jiného to, že své obchodní zájmy primárně nespojovali s misijní činností.⁵³ Zajímavé také je, že Angličany a Holanďany Japonci nenazývali „*jižními barbary*“ jako Španěly a Portugalce, ale měli pro ně méně hanlivé označení „*kómó*“, což znamenalo něco jako „*zrzaví*“/„*červení*“.⁵⁴

Zmíněná nevraživost mezi Holanďany a Španěly pramenila především z období vrcholící tzv. nizozemskou revolucí, která probíhala v letech 1555 – 1609 a skončila osvobozením se Nizozemska od španělské nadvlády.⁵⁵ V důsledku toho pak docházelo k již výše uvedeným střetům jejich obchodních zájmů, takže Španělé projevovali horlivý zájem Nizozemce vystrnadit nejen z Japonska, ale nejlépe z celé východní i jihovýchodní Asie. V této záležitosti se Španělé roku 1609 obrátili prostřednictvím filipínského generálního guvernéra Rodriga de Vivero na Tokugawu Iejasua. Ten však jejich žádost o vyhnání Holanďanů z Japonska zamítl, jelikož s nimi prý již uzavřel jiné úmluvy a za těchto okolností nelze tento stav nijak měnit. Jako kompenzaci jim ovšem nabídl alespoň splnění ostatních požadavků jako například zaručení ochrany pro členy církevních řádů na území Japonska, vzájemné vstřícné vztahy zaručující mimo jiné vřelé přijetí případných poselstev a dokonce souhlas s využíváním jakéhokoliv jednoho japonského přístavu pro španělské lodi. Ke stvrzení těchto podmínek však nemohlo dojít okamžitě, jelikož celý proces vyžadoval oboustrannou shodu mezi Španělskem i místokrálovstvím Nové Španělsko, což mnohdy nebylo jednoduché. V případě projednávání výše zmíněných podmínek bylo dohodě nakloněno spíše místokrálovství než Španělsko. Přesto bylo kvůli této záležitosti z Nového Španělska vysláno roku 1611 do Japonska poselstvo

⁵³ Viz. E. O. REISCHAUER – A. M. CRAIG, *Dějiny*, s. 90.

⁵⁴ Japonci v té době prostřednictvím Holanďanů a Angličanů mimo jiné zjistili, že existuje ještě jiné křesťanství než katolické, tedy protestantské. Srov. Tamon, MIKI, *The Influence of Western Culture on Japanese Art*, Monumenta Nipponica 19 (č. 3 – 4), 1964, s. 388.

⁵⁵ Více o nizozemské revoluci např. G. PARKER, *Filip II.*, zejména s. 73 – 183.

v čele s vyslancem Sebastiánem Vizcaínem. To mělo za cíl co možná nejméně nápadně zmapovat japonské pobřeží a jeho okolí během vybírání vhodného přístavu.

Celkovému výsledku této výpravy nakonec uškodily zejména dva faktory: zdlouhavá komunikace mezi španělským králem a místokrálem Nového Španělska a neochota Vizcaína přizpůsobit se japonským způsobům. Vizcaíno se totiž při audienci u dvora odmítal podřídít místní etiketě, která zahrnovala mimo jiné pokleknutí a hlubokou poklonu. Dle mého názoru je tedy velmi pravděpodobné, že po této negativní zkušenosti Japonci začali na Španěly nahlížet poněkud s větším despektem. Navíc během této doby došlo v Japonsku k postupné změně poměrů, kdy křesťanští misionáři začali být pronásledováni, čímž vlastně Japonci porušili příslib z roku 1609. Mimo to španělská koruna již nějakou dobu tušila, že možnost nějaké japonsko-španělské aliance proti Nizozemcům a Angličanům je v podstatě nereálná, takže ve své angažovanosti v Japonsku postupně polevovali. Když se později Španělé roku 1639 dozvěděli o vyhnání Portugalců z Japonska, znamenalo to pro ně jakousi pomyslnou poslední kapku, která definitivně na dlouhou dobu jejich pozornost od Japonska odvrátila.⁵⁶

3.2 Japonská očekávání od navázání kontaktů se Španěly

V okamžicích, kdy se Japonsko snažilo na Španěly působit přívětivým dojmem a bylo ochotné přistupovat na některé jejich výše popsané požadavky, vždy doufalo ve splnění vlastních očekávání. Pokud zpočátku tolerovalo a také finančně podporovalo evropské církevní řády, činilo tak v naději na přilákání obchodníků ze zemí, odkud řády pocházely. To se však ne vždy splnilo, zejména v případě španělských obchodníků, kteří jak již bylo zmíněno, viděli zdroj bohatství v jiných oblastech.

Jedním z hlavních cílů Japonců v první čtvrtině 17. století bylo získat od Evropanů informace ohledně stavby lodí v západním stylu, podrobnějších mapách či o způsobech lepšího využití stříbrných dolů. V tomto ohledu jim zvláště Španělsko

⁵⁶ Srov. U. IACCARINO, *Comercio*, s. 268; T. W. BARKER, *Pulling*, s. 9 – 17 a Ch. R. BOXER, *The Christian Century*, s. 313.

jakožto světová velmoc mohlo být velmi užitečné, protože mělo velké zkušenosti s těžebními metodami z Ameriky. Navíc Portugalci nevyjadřovali žádnou ochotu dělit se o jakékoliv informace tohoto typu. Naopak Holanďané a Angličané sice jistou vstřícnost projevili, konkrétně William Adams se snažil Japonce seznámit se stavbou lodí podle západního stylu, avšak Tokugawovi Iejasuovi se to nezdálo dostatečné, toužil po ještě dokonalejších a větších konstrukcích.⁵⁷ Japonci disponovali v té době pouze menšími loděmi. Iejasu si tedy přál, aby se Japonci naučili stavět také tak velké lodě s vyšší nosností i odolností jako ty, kterými disponovali Evropané nebo Číňané. Španělé sice v Japonsku zpočátku vyrobili společně s Angličany několik lodí, ale vzhledem k animozitě, která mezi Evropany panovala, nebylo příliš pravděpodobné, že by tato spolupráce mohla dlouhodoběji fungovat.⁵⁸ Mimo to v důsledku případného odhalení tajných informací ohledně námořních tras či konstrukce navigačních přístrojů by Španělé mohli ohrozit i svou obchodní převahu v Tichomoří, na čemž lpěli ze všeho nejvíce.⁵⁹ Pokud jde o Angličany, ti se v Japonsku začínali cítit Španěly ohroženi. Není proto překvapující, že William Adams Španěly před Iejasuem často očerňoval. Tvrdil dokonce, že by byli zřejmě klidně schopni převzít nadvládu i nad Japonskem, podobně jako v případě oblastí Nového Španělska.⁶⁰

Avšak tokugawský šógunát právě na přelomu éru Keičó a Genna⁶¹ velmi získal na síle. Roku 1615 vítězí Tokugawa Iejasu v bitvě u Ósaky proti opevněnému Tojotomi Hidejorimu. Po tomto vítězství už v Japonsku prakticky nemá konkurenta. Navíc veškerá moc již není roztržena, ale je koncentrována v Edu. Šógunát měl tedy v těchto podmínkách dobré předpoklady pro vypořádání se s křesťanstvím.⁶²

⁵⁷ Adams byl totiž „pouze“ kapitánem a nikoliv konstruktérem lodí, tudíž nebyl schopen postavit loď s vyšší tonáží. T. W. BARKER, *Pulling*, s. 11 – 15 a Ch. R. BOXER, *The Christian Century*, s. 267.

⁵⁸ Nejvíce oceňované lodě, které Španělé využívali, byly ty vyrobené na Kubě nebo v Peru. Zde se těžilo pro tyto účely vhodné dřevo (např. ze stromů tzv. *guachapeli*), které bylo vysoce odolné a s dlouhou životností. U. IACCARINO, *Comercio*, s. 241 – 243.

⁵⁹ *Tamtéž*, s. 347.

⁶⁰ T. W. BARKER, *Pulling*, 11 – 15.

⁶¹ Genna (元和) je nazýváno období japonských dějin okolo roku 1615.

⁶² U. IACCARINO, *Comercio*, s. 360 – 361.

3.3 Nanbanská kultura

Dalo by se říci, že pokud politicko-diplomatické vztahy mezi Japonskem a Španělskem nebyly mnohdy příliš dobré, v oblasti kultury lze vnímat spíše pozitivní prvky v podobě zahraničních inovací, které obyvatelům Japonska mnohdy zlepšily a zpříjemnily život. Během intenzivního střetávání těchto dvou rozličných kultur – japonské a iberské – vznikla v druhé polovině 16. století a v první polovině 17. století tzv. *nanbanská kultura*,⁶³ která zahrnovala různé dekorativní předměty, obrazy, ale i jiné specifické oblasti jako například oděvní kulturu.

Podstatnou část této kultury představuje umění a předměty často spojené s křesťanstvím. Do začátku zmiňované doby potlačování křesťanství se úspěšně dařilo s liturgickými předměty také obchodovat. Zejména období počátečního šíření křesťanství s sebou přinášelo neustále narůstající poptávku a brzy začal být dovoz z Evropy nedostatečný. Vznikají tedy první školy, kde se tyto předměty vyráběly podle západních vzorů.⁶⁴ Populární technika, kterou Japonci přejali, byla například malba pomocí akvarelu či technika leptu. Pokud jde o náměty, kromě církevních výjevů se objevují témata zobrazující příchod cizinců či jakési veduty nebo dokonce mapy.⁶⁵ Zejména různé městské výjevy si získaly v Japonsku oblibu, neboť zde nebyly zcela neznámé. Knihy tohoto zaměření s sebou totiž dovezla již poselstva z evropských dvorů, kde je obdržela darem. Pokud Španělé cestovali do Japonska, přiváželi s sebou kromě jiného jako pozornosti různé olejomalby či rytiny, především s religiózní tematikou.⁶⁶ Za Japonci nejvíce ceněné dary platily kupříkladu kapesní

⁶³ Tzv. *nanban bunka* (南蛮文化).

⁶⁴ Nejznámější školy se nacházely v Nagasaki, Arimě nebo Šimabaře. V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 199.

⁶⁵ Cenné sbírky *nanbanské kultury* se dnes v Japonsku nacházejí např. v Městském muzeu umění Nanban, které spadá pod Městské muzeum v Kóbe. Více oficiální stránky muzea 神戸市立博物館: トップページ [online]. [cit. 2016-02-01]. Dostupné z WWW:

<<http://www.city.kobe.lg.jp/culture/culture/institution/museum/main.html>>.

⁶⁶ V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 200.

hodinky s řetízkem, skleněné předměty, likéry, látky, zbraně či exotická zvířata jako třeba arabský plnokrevník.⁶⁷

Mezi vlivy nanbanské kultury lze zařadit rovněž přejímání některých evropských zvyků jako odívání, kouření či zálibu ve hře na evropské hudební nástroje.⁶⁸ Co se týká odívání, nemůžeme sice v této době mluvit o nějakém silně výrazném ovlivnění evropským způsobem, ale některé prvky se přece jen ujaly, především u mužského oblečení.⁶⁹ Japonci napodobovali plstěné klobouky a také začali nosit pláště podobné těm, ve kterých chodili misionáři. Původně bez rukávů, později i s rukávy, přičemž jako materiál nejprve sloužil dovážený samet a vlněné látky jasných barev. Když se tento typ pláště rozšířil i mezi prosté obyvatele, stal se materiálem také olejovaný papír, který jakožto nepromokavý dobře chránil proti dešti. K upevňování oděvů používali Japonci do té doby jen různé šňůrky a vázání, takže si také oblíbili pro ně dosud neznámé knoflíky.⁷⁰

3.4 Soudobá literatura

Rozvoj literatury v Japonsku s sebou přinesl mimo jiné také rozšíření knihtisku. Misionáři zde totiž tiskli křesťanskou literaturu, slovníky a jazykové učebnice i překlady knih různého zaměření. Jedním z prvních japonsko-španělských slovníků byl *Vocabulario del Japón*, za jehož autora je považován jistý španělský jezuita Jacinto Esquié. Ohledně překladové literatury z japonštiny do španělštiny lze jmenovat historický epos *Příběh rodu Taira*. Naopak do japonštiny bylo tehdy přeloženo španělské teologické dílo *El Sumario de la Introducción del Símbolo de la*

⁶⁷ U. IACCARINO, *Comercio*, s. 269.

⁶⁸ Dodnes v japonštině existují slova přejatá z portugalštiny a španělštiny, která se týkala především nových oděvů a jeho částí nebo potravin, jako např. chléb /*pan*/. Viz. T. MIKI, *The Influence*, s. 383 a V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 200.

⁶⁹ Ženy se totiž výprav do Japonska v drtivé většině neúčastnily; výjimkou však byla např. žena portugalského jezuitského misionáře Francisca Cabrala Julia, která jej doprovázela. J. W. HALL, *The Cambridge History*, s. 338.

⁷⁰ Vlasta WINKELHÖFEROVÁ, *Dějiny odívání*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1999, s. 120 – 121.

Fé. V něm však pravděpodobně došlo k záměrnému vynechání některých pasáží jako zmínka o umučení kněze Edmunda v Anglii. Zřejmě se tak stalo na příkaz jezuity Alessandra Valignana,⁷¹ který v Japonsku působil od konce 70. let 16. století. Je o něm známo, že se v zemi snažil raději zatajit veškeré informace ohledně soudobé hereze v Evropě.⁷² Jezuité byli také prvním církevním řádem, který v Japonsku zřídil jakousi prvotní knihovnu se zaměřením především na věroučnou tematiku, konkrétně se tak stalo ve druhé polovině 50. let 16. století. Obsahovala převážně spisy teologické a filozofické, mezi nimiž nechyběla díla antických myslitelů, jako byli Platón, Aristoteles či svatý Augustin.⁷³ Bylo zde však také možné nalézt některé pozdně středověké práce, například od augustiniána Tomáše Kempenského. Významnou složku tvořily také různé knihy týkající se gramatiky, slovníky, herbáře a lékařské práce nebo geografické spisy.⁷⁴ Bohužel ne všechna díla se dochovala. Největší ztráty písemností a překladové literatury byly zaznamenány během období pronásledování křesťanů.⁷⁵

S tím, jak narůstala sféra vlivu španělské koruny, rozšiřovalo se zároveň i povědomí o vzdálených krajinách dnešní Asie. Vznikaly tak první rozsáhlé odborné výtisky pojednávajících o jednotlivých zemích. Z těch, které se týkaly Japonska, lze uvést například historickou publikaci z roku 1601 *Historia de las islas del archipiélago, y reynos de la Gran China, Tartaria, Cunchinchina, Malaca, Saim, Camboya y Japón*. Za zmínku rovněž stojí spis z roku 1583 *Sumario de las cosas de Japón (Přehled o věcech japonských)*, jehož autorem je již zmiňovaný Alessandro Valignano.⁷⁶

⁷¹ Alessandro Valignano bývá spojován i s tzv. misí *Tenšó*, o níž bude pojednáno níže.

⁷² Ch. R. BOXER, *The Christian Century*, s. 191 – 192 a V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 205.

⁷³ Knihovna se nacházela v provincii Bungo, bližší určení se mi bohužel nepodařilo dohledat. Jesús, LÓPEZ GAY, *La Primera Biblioteca de los Jesuitas en el Japón (1556). Su Contenido y su Influencia*, Monumenta Nipponica 15 (č. 3 – 4), 1959, s. 350 a 354.

⁷⁴ *Tamtéž*, s. 376 – 378.

⁷⁵ Hubert CIESLIK, S. J., *The Great Martyrdom in Edo1623: Its Causes, Course, Consequences*, in: Monumenta Nipponica 10 (č. 1 – 2), 1954, s. 6.

⁷⁶ V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 205.

3.5 Španělsko a japonské umění

První větší vlnu dovozu a zájem o japonské umění na Iberský poloostrov podnítila kastilská princezna Kateřina Habsburská.⁷⁷ Později se stala manželkou portugalského krále Jana III., takže velké množství uměleckých předmětů z Východu bylo dováženo také přes tehdejší portugalskou kolonii Goa. Jako nejvzácnější část Kateřininy japonské sbírky bývá označována kolekce vějířů.⁷⁸

Velkým obdivovatelem a sběratelem asijského umění byl též španělský král Filip II., Kateřinin synovec.⁷⁹ Jeho sbírky čítaly množství porcelánu, japonských zbraní a brnění, vějířů, lakovaných truhel či umělecky vyvedených zástěn neboli paravánů.⁸⁰ Právě lakované truhly byly ve Španělsku mnohdy využívány jakožto schránky na relikvie a uchovávány v některém z klášterů, například v El Escorialu či klášteře de las Descalzas Reales v Madridu. Často se tehdy stávalo, že umělecké předměty putovaly ze Španělska jako dar na jiný evropský dvůr spřízněný s místním habsburským královským rodem.⁸¹

⁷⁷ Kateřina Habsburská (1507 – 1578) byla dcerou proslulé Jany Kastilské, známé též jako Johana Šílená. Brigitte HAMANNOVÁ, *Habsburkové*, Praha, Brána – Knižní klub 1996, s. 224 – 225.

⁷⁸ V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 201.

⁷⁹ Filip II. měl za otce krále Karla V. (1500 – 1558), jenž byl bratrem Kateřiny Habsburské. Více o Filipově sběratelské vášni např. G. PARKER, *Filip II.*, s. 55 - 57.

⁸⁰ Tzv. *bjōbu* (屏風). U. IACCARINO, *Comercio*, s. 78. V češtině se můžeme někdy setkat s označením těchto zástěn jako *španělská stěna*.

⁸¹ V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 202.

4 Mise Hasekury Cunenagy

V předchozích kapitolách byla popsána převážně činnost španělských misionářů, obchodníků či diplomatů ve vztahu k Japonsku. Následující řádky budou naopak věnovány poselstvu, které zavítalo v rámci části své evropské trasy do Španělska.⁸² Tato mise, která bývá nazývána misí Hasekury Cunenagy nebo též misí *Keičó*,⁸³ se uskutečnila v letech 1613 až 1620.⁸⁴

Úvodem je ještě třeba uvést, že Hasekurovo poselstvo nebylo první misí vyslanou z Japonska do katolické části Evropy, navíc mělo ryze soukromý charakter. Nejednalo se totiž o oficiální misí, kterou by zaštiťovalo přímo bakufu, nýbrž bylo vysláno z nezávislého rozhodnutí severojaponského katolického pána Data Masamuneho. Ovšem již v letech 1582 až 1590⁸⁵ byla uskutečněna tzv. mise *Tenšó*.⁸⁶ Tehdy opět katolický pán jménem Ótomo Jošišige nebo též Ótomo Sórin pověřil čtyři mladé samurajské vyslance, kteří byli doprovázeni jezuitskými misionáři, aby uskutečnili neoficiální diplomatickou cestu s cílem návštěvy portugalského i španělského královského dvora⁸⁷ a papeže.⁸⁸ Cestu tedy financovala japonská

⁸² Kromě Španělska byli vyslanci přijati také v Novém Španělsku a v Itálii, jak podrobněji ukáží další kapitoly.

⁸³ Mise *Keičó* (慶長使節) získala své jméno vzhledem k období jejího průběhu podle japonské historické éry *Keičó*, která je vymezena roky 1596 – 1615. L. FRÉDÉRIC, *Japan*, s. 504. Některé zdroje se však v dataci liší, např. CH. R. Boxer uvádí rozmezí let 1594 – 1618, Ch. R. BOXER, *The Christian Century*, s. 26 a s. 200.

⁸⁴ M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 33.

⁸⁵ *Tamtéž*, s. 33.

⁸⁶ Podobně jako mise *Keičó* byla i mise *Tenšó* (天正使節) nazvána dle historického období. Éra *Tenšó* trvala od roku 1573 do roku 1592. L. FRÉDÉRIC, *Japan*, s. 961.

⁸⁷ Španělským králem Filipem II. byli vyslanci vše přijati roku 1585 v královském sídle El Escorial v Madridu. Král členům mise věnoval věcné dary, mezi nimiž nechyběly knihy, olejomalby nebo tapiserie. Japonské poselstvo na oplátku předalo např. zástěny či typickou japonskou výzbroj. V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 203 – 204.

⁸⁸ M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 39 – 40.

katolická knížata,⁸⁹ avšak s ideou této mise původně přišel už jezuita Alessandro Valignano. Sliboval si od ní, že prezentováním výsledků zahraničních misií získá prostředky pro další činnost v této oblasti. Na vyslance v Evropě hluboce zapůsobila majestátnost a moc habsburského impéria, což byl další z Valignanových cílů. Doufal totiž, že tato zkušenost podnítl větší zájem o křesťanství v Japonsku.⁹⁰ Ačkoliv papeže Jiřího III. jejich mise s vizí rozšíření křesťanství v Japonsku velmi zaujala, tento slibný vývoj narušila následná perzekuce křesťanů v Japonsku.⁹¹ Na poselstvo *Tenšó* se tedy měla o 23 let později pokusit navázat Hasekurova mise. Ta se během cesty musela potýkat, jak odhalí následující kapitoly, se závažnějšími problémy podobného druhu.

4.1 Členové poselstva

Mezi nejvýznamnější členy mise *Keičó* patřil kromě japonského samuraje Hasekury Cunenagy, podle něhož bývá též nazývána, ještě františkánský mnich Luis Sotelo. Dále se k nim připojilo zhruba deset dalších samurajů spřízněných s významným japonským rodem Date, také asi čtyřicet cizinců, jejichž část tvořilo několik františkánských misionářů a rovněž mnoho obchodníků. Dalších deset členů posádky představovali vazalové námořního velitele ve službách bakufu⁹² Mukaie Šógena. Ten byl mimo jiné pověřen dohledem nad stavbou lodi *Date Maru* neboli *San Juan Bautista*,⁹³ která měla poselstvo dopravit k západním břehům.⁹⁴ Celkem se počet jeho

⁸⁹ Představiteli těchto knížat jmenovitě byli Ómura Sumitada, Arima Harunobu a již zmiňovaný Ótomo Jošišige. Ainhoa REYES MANZANO, *El recuerdo de la misión Keicho (1613-1620)*, in: E. Barlés Báguena – D. Almazán (eds.), *Japón y el mundo actual*, Zaragoza, Prensas Universitarias de Zaragoza 2011, s. 81.

⁹⁰ U. IACCARINO, *Comercio*, s. 195.

⁹¹ A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 81 – 82.

⁹² Tedy ve službách šógunátu.

⁹³ O této lodi bude pojednáno více na s. 30 – 31.

⁹⁴ A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 85.

členů vyšplhal k 150 osobám.⁹⁵ Takto vysoký počet byl na tehdejší dobu vsutku raritní.

Hasekura Cunenaga Rokuemon⁹⁶ pocházel z urozeného samurajského rodu. Ve své vlasti se stal téměř legendárním, později totiž sloužil jako inspirace pro náměty některým spisovatelům. Jedním z nich bylo dílo Šúsaku Endóa⁹⁷ *Samurai*, které poprvé vyšlo počátkem 80. let 20. století.⁹⁸

Zlomovým okamžikem v životě Hasekury se stala účast na misi *Keičó*, do jejíhož čela ho zvolil jeho pán Date Masamune.⁹⁹ Na toto rozhodnutí měla zřejmě vliv i jeho pověst. Charakteristická pro něho prý totiž byla prozíravost a dobrý úsudek.¹⁰⁰ Pro Hasekuru jakožto hlavního zástupce svého pána bylo stěžejní pokusit se v zahraničí navázat dobré obchodní styky a nejlépe také zprostředkovat kontakt s lodivody, kteří by byli ochotni podělit se o poznatky v oblasti plavby, výhodných tras či řízení lodí. Naopak pro druhého nejvýznamnějšího člena poselstva, františkána Luise Sotela, byla hlavní spíše duchovní stránka celé mise. Ačkoliv každý z nich sledoval vlastní zájmy, vzájemně si mohli být prospěšní. Hasekura například neovládal žádný evropský jazyk a ani nebyl předem obeznámen se západními zvyklostmi, takže Sotelova přítomnost byla v tomto ohledu velmi užitečná.¹⁰¹

⁹⁵ Autoři Pérez a Iaccarino se shodují na počtu zhruba 150 osob, ke kterému se také přikláním. L. PÉREZ, *Apostolado y martirio del beato Luis*, s. 78 a U. IACCARINO, *Comercio*, s. 4. Dále ještě Reyes Manzano uvádí 108 lidí, zatímco Brown dokonce o poselstvu píše jakožto o menší skupině Japonců a františkánů, což je dle mého názoru vyloženě scestný a v podstatě nic neříkající údaj. A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 85 a Judith C. BROWN, *Courties and Christians: The First Japanese Emissaries to Europe*, *Renaissance Quarterly* 47 (4), 1994, s. 899.

⁹⁶ V japonštině 支倉常長.

⁹⁷ Šúsaku Endó (遠藤 周作) (1923 - 1996).

⁹⁸ M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 41.

⁹⁹ Date Masamune (伊達政宗).

¹⁰⁰ M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 41.

¹⁰¹ J. C. BROWN, *Courties*, s. 899. Více informací Takashi GONOI, *Hasekura Tsunenaga*, Tōkyō, Yoshikawa kōbunkan 2003.

Daimjó¹⁰² Date Masamune¹⁰³ pocházel z významného rodu Date, jenž se v této době přiklání ke katolické víře. 13 let před tím, než vyslal Hasekurovu misi, začal s výstavbou města Sendai na severozápadě Japonska. Takovouto nákladnou akci si mohl dovolit díky tomu, že udržoval dobré vztahy se šógunem Tokugawou Iejasuem, od kterého získal množství půdy.¹⁰⁴

Edikt z roku 1611 Masamunemu povoloval svobodné šíření křesťanství a jeho poddaným dával plnou volnost, pokud by projevíli zájem o konverzi ke křesťanství. S tím také souvisel jeden z původních cílů Hasekurovy mise, a to získat přímou podporu papeže pro vyslání většího počtu misionářů do Japonska. Masamune rovněž doufal, že pokud bude na svém území podporovat církevní řády v čele s františkány a bude financovat jejich aktivity, přiláká tak španělské obchodníky.¹⁰⁵ Kromě toho kníže pomýšlel i na zahájení obchodních vztahů¹⁰⁶ mezi jím ovládaným územím na severu Japonska a Novým Španělskem.¹⁰⁷ Také proto vyslal s poselstvem do Evropy františkánského mnicha Luise Sotela.¹⁰⁸

Luis Sotelo se narodil 6. září 1574 v Seville. Studoval v Salamance, kde také vstoupil do řádu bosých františkánů. Z konfesijního hlediska je zajímavé, že jeho dědeček patřil mezi členy španělské inkvizice,¹⁰⁹ která bývá tradičně spojována spíše

¹⁰² Daimjó neboli feudální vojenský šlechtic (kníže). Podrobněji David LABUS, *Japonsko*, Praha, Libri 2009, s. 42 a s. 180.

¹⁰³ Během života přišel o jedno oko, takže býval občas nazýván „jednookým drakem“. Ch. R. BOXER, *The Christian Century*, s. 314.

¹⁰⁴ M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 40 – 41.

¹⁰⁵ Kvůli těmto ekonomickým cílům vadilo uskutečnění Hasekurovy mise Holanďanům, Angličanům i Portugalcům, neboť ji částečně považovali za konkurenční výhodu. A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 94.

¹⁰⁶ Je otázkou, do jaké míry byla Masamuneho náklonnost ke křesťanské víře a přání kontaktovat Svátý stolec, výrazem duchovního přesvědčení nebo spíše světských pohnutek. U. IACCARINO, *Comercio*, s. 347.

¹⁰⁷ Doposud se většina kontaktů se západními státy odehrávala spíše na jihu země. M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 42.

¹⁰⁸ T. W. BARKER, *Pulling*, s. 15.

¹⁰⁹ Dědeček z matčiny strany. J. GIL, *Hidalgos*, s. 390.

s dominikánským řádem.¹¹⁰ Co se týká Luise Sotela, v Salamance se připravoval na dráhu misionáře ve vzdálených zemích, přičemž nejprve se v roce 1600 vydal na Filipíny.

Koncem roku 1603 zamířil do Japonska spolu s dalšími duchovními, kteří měli předat dary od místokrále Nového Španělska šógunu Iejasuovi a jeho synu Hidetadovi.¹¹¹ Sotelo poté setrval určitý čas v Kjótu, kde se snažil zdokonalit v japonštině.¹¹² Později získává prestižní post šógunátního poradce¹¹³ a přesouvá se do Eda, odkud mohl lépe ovlivňovat diplomatické záležitosti bakufu. Například v letech 1609 a 1611 zasáhl v neprospěch Holanďanů, když napadl obchodní smlouvy, které se jim šógunát chystal potvrdit.¹¹⁴ Během svého pobytu v Edu se Sotelo také seznámil se svým budoucím pánem Date Masamunem, Stalo se tak když se Masamune obrátil na františkány s žádostí o pomoc při léčbě jeho těžce nemocné ženy.¹¹⁵

Díky Masamunemu se Sotelo roku 1613 stává klíčovým členem Hasekurovy mise. Kromě již výše uvedených faktorů mohly v této věci sehrát značnou roli také misionářovy schopnosti. Sotelův přední životopisec Lorenzo Pérez jej charakterizoval jako člověka čínorodého, podnikavého a majícího neobyčejný talent.¹¹⁶ Není proto divu, že Masamune nakonec do čela poselstva jmenoval Sotela

¹¹⁰ Patrně nejznámějším španělským inkvizitorem byl dominikán Tomás de Torquemada (1420 – 1498). Více o španělské inkvizici např. Henry Charles LEA, *A History of the Inquisition of Spain*, London, The Macmillan Company 1922.

¹¹¹ M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 41 a A. REYES. MANZANO, *El recuerdo*, s. 91.

¹¹² V cizím kulturním prostředí naráželi evropští misionáři nejen na odlišné zvyklosti, ale také na zvláštní rituály jako bylo například *džunši*. Tento akt následování pána ve smrti považovali za barbarský, nelidský a odporující křesťanské morálce. Luis Sotelo nebyl výjimkou. Zastával názor, že tato tradice by se neměla udržovat v žádné kulturně vyspělé zemi. U. IACCARINO, *Comercio*, s. 283 a L. PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis*, s. 23.

¹¹³ A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 91.

¹¹⁴ Nizozemci však také podnikali kroky, aby Španěly v očích šóguna zdiskreditovali. Např. roku 1611 přišli s nabídkou spojenectví proti Manile výměnou za poskytnutí svých mistrů, kteří by Japoncům vysvětlili holandský způsob navigace a stavby lodí. U. IACCARINO, *Comercio*, s. 284.

¹¹⁵ A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 92 a U. IACCARINO, *Comercio*, s. 284.

¹¹⁶ L. PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis*, s. 11.

místo již zmiňovaného Sebastiáná Vizcaína, který nebyl přílišným příznivcem ani mnišských řádů ani obchodování mezi Japonskem a Novým Španělskem.¹¹⁷ Navíc Sotelo měl lví podíl na uskutečnění celé mise, neboť Masamuneho k tomuto kroku přesvědčily právě františkánovy argumenty.¹¹⁸ Vizcaíno se i přesto k poselstvu připojil jakožto řadový člen. Protože Sotelo a Vizcaíno byli oba úplně rozdílné osobnosti s odlišnými názory, panovaly mezi nimi během cesty napjaté vztahy. Důkazem může být například Vizcaínova soukromá korespondence, v níž misi *Keičó* spíše bagatelizoval. Tvrdil, že v ní nevidí žádnou hodnotu, a že Sotelovo pokračování dále do Madridu a Říma je podle něho ve skutečnosti jen jakousi chimérou či klamnou představou. Vizcaíno tak byl jedním z prvních, kdo varoval španělského krále Filipa III. a doporučil mu,¹¹⁹ aby byl ohledně tohoto poselstva opatrný.¹²⁰

K dalším účastníkům mise, kteří jsou známi jménem, patří ještě Ignacio de Jesús a Diego Ibáñez. Oba náleželi stejně jako Sotelo k františkánskému řádu.¹²¹ V neposlední řadě je třeba rovněž zmínit velitele Hasekurovy osobní stráže. Tento Japonec, který v Madridu podobně jako Hasekura přijal křest, se později rozhodl ve Španělsku také zůstat.¹²²

4.2 Cesta do Nového Španělska

Poselstvo se vydalo na cestu z japonského přístavního města Sendai 28. října 1613.¹²³ Plavili se na palubě lodi, jejíž konstrukce představovala pravděpodobně největší úspěch v oblasti japonsko-španělské technologické spolupráce v první polovině 17. století. Tato galeona s japonským názvem *Date Maru*, známá též

¹¹⁷ U. IACCARINO, *Comercio*, s. 292 a s. 348.

¹¹⁸ A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 92.

¹¹⁹ Španělský král Filip III. (1578 – 1621) vládl v letech 1598 až 1621. Více informací např. Petr ČORNEJ a kol., *Evropa králů a císařů*, Praha, Železný 2005, s. 108.

¹²⁰ U. IACCARINO, *Comercio*, s. 288.

¹²¹ L. PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis*, s. 78.

¹²² Přijal zde také španělské jméno Tomás Felipe. J. GIL, *Hidalgos*, s. 324. Avšak jeho původní japonské jméno bohužel nebylo možné v dostupných dokumentech dohledat. Pozn. autorky.

¹²³ L. PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis*, s. 78.

pod španělským pojmenováním *San Juan Bautista*, byla vyrobena v přístavu Cuki no Ura. Měla čtyřúhelníkové i trojúhelníkové plachty po španělském způsobu a trup s hlubokým ponorem, přičemž její nosnost činila přibližně 500 tun. Díky kvalitní a odolné konstrukci dokázala posádce zajistit bezpečí i při mnoha bouřích a hurikánech, kterým musela čelit během svého několikaletého putování.¹²⁴ Jak již bylo zmíněno, nad její stavbou dohlížel šógunátní námořní velitel Mukai Šógen, což může částečně naznačovat, že Tokugawa Iejasu byl s uskutečněním mise *Keičó* obeznámen. Této teorii by nasvědčoval i fakt, že Date Masamune, který Hasekurovo poselstvo vyslal, byl věrným poddaným Tokugawů.¹²⁵

Ať už byla pravda jakákoliv, jisté je, že prvním cílem vyslanců bylo místokrálovství Nové Španělsko.¹²⁶ Ke břehům Acapulca, kde je místní přivítali s velkou pompou, připluli 25. ledna 1614. Když loď dorazila do přístavu, zdejší dělostřelectvo vypálilo několik salv.¹²⁷ Na oplátku Hasekura věnoval zdejšímu místokráli Luisi de Velasco darem několik paravánů, které se v Novém Španělsku staly záhy velmi populárním interiérovým doplňkem. Mezi místními si získal oblibu také japonský porcelán *imari*.¹²⁸

Pobyt v Acapulcu mírně narušilo několik drobných incidentů, kdy se japonská část poselstva nepohodla se svými španělskými druhy. Kromě jiného k jejich vzniku pravděpodobně přispělo i místní prostředí. Příslušníci poselstva se zde mohli po dlouhé a náročné plavbě konečně trochu uvolnit, přičemž někteří z nich

¹²⁴ U. IACCARINO, *Comercio*, s. 246 a L. PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis*, s. 141 – 142. Podrobněji Kenji ISHII, *Date Masamune no ken: Ō shisetsu fune no senkei nado ni tsuite*, Kaiji shi kenkyū VIII, 1967, s. 79 – 100.

¹²⁵ Roku 1590 Date Masamune složil Tokugawovi Hidejošimu přísahu věrnosti. R. MANZANO, *El recuerdo*, s. 94.

¹²⁶ Místokrálovství Nové Španělsko (*Virreinato de Nueva España*) vzniklo roku 1535 a zahrnovalo území pod španělskou nadvládou zahrnující oblast současného Mexika, Filipín, karibské oblasti a jižní část nynějších Spojených států amerických. *Viceroyalty of New Spain / historical territory, Mexico / Britannica.com* [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné na WWW: <<http://www.britannica.com/place/Viceroyalty-of-New-Spain>>.

¹²⁷ L. PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis*, s. 78 a s. 142.

¹²⁸ V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 210 – 211.

nedokázali ovládnout své chvilkové negativní emoce a došlo k menším šarvátkám.¹²⁹ Nejednalo se o nic vážného, přesto byli japonští účastníci mise 4. března pro jistotu odzbrojeni. Zdejší místokrál tímto nařízením chtěl předejít případným dalším nepříjemnostem.¹³⁰ Ve výsledku tato událost nebyla natolik závažná, aby poškodila vzájemné vztahy mezi členy mise a jejich hostiteli. Naopak několik Japonců se zde dokonce usadilo a přijalo španělská jména, jako například *González*. Nositelé tohoto příjmení později vynikali ve výrobě japonských zástěn.¹³¹

Následující zastávkou bylo město Mexiko. Místokrál vyslancům ještě v Acapulcu ochotně poskytl vše, co potřebovali k bezpečnému přesunu.¹³² V Mexiku strávili období pašijového týdne a setrvali do 8. května, přičemž byli ubytováni při konventu sv. Františka. Místní se k nim i zde chovali velmi pohostinně.¹³³ A opět se našlo několik těch, kteří se rozhodli v Mexiku setrvat. Někteří zůstali natrvalo, jiní jen do doby návratu zbytku poselstva z Evropy. Toto jejich rozhodnutí průběhu mise ani samotnému Hasekurovi nijak neuškodilo, ba naopak. Jak již bylo zmíněno výše, množství členů poselstva výrazně převyšovalo tehdejší zvyklosti, což byla ne všechna evropská hostitelská města schopná bez větších obtíží finančně či kapacitně zvládnout.¹³⁴ Mezi těmi, kteří v Mexiku setrvali, byl například františkán Diego Ibáñez, zatímco Hasekura, Sotelo, Ignacio de Jesús spolu se zbylou částí poselstva pokračovali směrem k evropským břehům. V červnu 1614 vypluli ze San Juan de Lúa.¹³⁵

¹²⁹ L. PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis*, s. 78.

¹³⁰ Výjimku však tvořili vysoce postavení diplomaté. J. GIL, *Hidalgos*, s. 387.

¹³¹ V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 210 – 211.

¹³² L. PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis*, s. 142.

¹³³ J. GIL, *Hidalgos*, s. 386.

¹³⁴ Zejména pro některá španělská města představovala početnost Hasekurova poselstva vážný problém, což bude blíže popsáno v následující podkapitole. Pozn. autorky.

¹³⁵ San Juan de Lúa představuje dnešní oblast mexického Veracruz. L. PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis*, s. 79 a M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 44.

V Evropě již vyslance zastihly zprávy o perzekuci křesťanů v Japonsku.¹³⁶ Toto nepřijatelné jednání japonské vlády bylo chápáno jako další doklad zmenšující se důvěryhodnosti Tokugawů. Iejasu se rozhodl dále nepodporovat Španěly, kteří měli být záhy nahrazeni jejich holandskými rivaly. Spolupráce s Manilou, Mexikem a Madridem byla nyní pro Tokugawy spíše jen vzpomínkou z minulosti než vidina perspektivní budoucnosti. Okamžik přerušení diplomaticko-obchodních vztahů se pomalu přibližoval.¹³⁷

Je však otázkou, z jakého důvodu Iejasu po zahájení represí vůči křesťanům nenařídil okamžité ukončení mise. Ohledně této záležitosti panují dodnes pochyby a nejasnosti. Existují domněnky, že jedním z důvodů mohlo být například to, že Iejasua zajímalo, jak se budou věci dále vyvíjet. Tímto krokem si tedy chtěl potvrdit míru loajality jeho vazalů a sledovat, jak se v této situaci zachovají. Také možná očekával, že i navzdory situaci v jeho zemi získá díky poselstvu ještě nějaké cenné informace ze zahraničí.¹³⁸

4.3 Pobyť ve Španělsku

Dříve než se vyslanci mohli setkat s radním Sevilly, byli nejprve ubytováni v nedalekém městě Coria del Río.¹³⁹ Při první příležitosti předal Sotelo představitelům města katanu a dýku – dary od Masamuneho. Ty měly symbolizovat jeho zájem o navázání pevných a přátelských kontaktů. V oficiální zprávě Masamune žádal o případnou pomoc a spojenectví ve věci navázání komunikace se španělským králem Filipem III. a papežem Pavlem V. při realizaci přání konvertovat ke křesťanství. Sevilla byla v tomto ohledu opravdu symbolickým a významným městem, neboť se právě zde narodil Luis Sotelo. Rovněž představovala klíčový

¹³⁶ Pronásledování křesťanů v Japonsku se velmi brzy promítlo i do výtvarného umění. Začínají se objevovat obrazy mučedníků, které se záhy rozšířily i do zahraničí. Podávaly tak svědectví o těchto hrůzných skutcích a zároveň o hluboké oddanosti víře ze strany umučených. V roce 1627 papež Urban VIII. tyto mučedníky blahorečí. V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 206.

¹³⁷ U. IACCARINO, *Comercio*, s. 330.

¹³⁸ A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 95 – 96.

¹³⁹ *Tamtéž*, s. 87.

španělský přístav, přes který se uskutečňovala většina veškerých plaveb do zámoří.¹⁴⁰

Členové poselstva se zdrželi v Seville déle než jeden měsíc. Navštívili zde například katedrálu či zvonici Giralda. Dokonce byli pozváni do paláce Alcázar, kde se jim dostalo i bohatého pohoštění. I přes pokles počtu členů bylo poselstvo relativně početné, takže nebylo úplně jednoduché zajistit pro takové množství lidí adekvátní ubytování a stravu. Náročná byla také následná organizace i samotná přeprava do hlavního města, s čímž Sevilla přislíbila pomoc. Město se velmi snažilo zapůsobit i navzdory tomu, že situace jeho rozpočtu nebyla v té době příliš dobrá.¹⁴¹

Vyslanci se za sevillského doprovodu vydali na cestu směrem k Madridu 25. listopadu. Pro převoz byly využity dva velké vozy, dvoje nosítka, 31 mul a 12 mezků. V hlavním městě se ocitli 20. prosince 1614, takže cesta trvala téměř měsíc. Během ní však ještě stihli navštívit také Córdoba nebo Toledo.¹⁴²

Pobyt v Madridu byl ještě delší než předchozí v Seville. Trval osm měsíců, přičemž více než měsíc zabralo jen samotné čekání na audienci u krále Filipa III. Je však překvapivé, že panovník byl vůbec ochoten poselstvo vzniklé důsledkem soukromého počínu japonského katolického knížete, navíc bez oficiálních pověřovacích listin od bakufu, přijmout. Stalo se tak 30. ledna a Hasekura při té příležitosti znovu zmínil nabídku přátelských vztahů jeho pána Masamuneho. Dále uvedl pánovo přání ohledně christianizace území, které spadalo pod jeho správu. Problém však spočíval v tom, že nejvyšší představitelé španělského království byli z pochopitelných důvodů v rozhodování velmi obezřetní. Nebyli zcela přesvědčeni, zda by bylo vhodné například vyslat do Japonska více žebravých mnichů, čímž by mohli uškodit jezuitům. Na druhou stranu se jim sice zdálo výhodné případné spojení s Masamunem proti Holanďanům, ovšem hrozilo velké riziko, že by

¹⁴⁰ Masamune také uvažoval díky Sotelovu nápadu o možnosti nějakých přímých obchodních kontaktech mezi jeho zemí a Sevilou podobně jako tomu bylo mezi Španělskem a Amerikou M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 34 – 37.

¹⁴¹ *Tamtéž*, s. 37 – 38 a s. 46.

¹⁴² A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 87 a M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 46 – 47.

mohli jednat proti vůli bakufu, protože poselstvo nebylo vysláno se šógunátní pověřením, což se později ukázalo jako rozhodující.¹⁴³

Hasekura se během pobytu v Madridu setkal ještě s mnoha vlivnými osobami u dvora, například s vévodou z Lermy nebo s papežským nunciem Camilem Gaetanem. Očekával od toho, že by se za jeho misi mohli přimluvit před králem, případně usnadnit cestu do Říma a přijetí u papeže.¹⁴⁴ Dílčího úspěchu Hasekura dosáhl, když 17. února 1615 konvertoval ke křesťanství a přijal jméno Felipe Francisco.¹⁴⁵ Stalo se tak v kapli madridského kláštera bosých karmelitánek za přítomnosti krále Filipa III. i významných členů dvora. Jednalo se o velkolepou ceremoniální událost, kterou lze chápat také jako symbolické potvrzení Hasekurova přání intenzivněji šířit křesťanství v oblasti Sendai.¹⁴⁶

Ovšem ne vše vypadalo tak „růžově“. Madrid, ke kterému se donesla zkušenost hostitelů ze Sevilly, jednal již od počátku pobytu poselstva pragmaticky. Místo aby jeho členům nabídl prostory královského paláce, raději je nechal ubytovat v klášteře sv. Františka.¹⁴⁷ I přesto několikaměsíční pobyt celého poselstva i s doprovodem znamenal pro královskou pokladnu značnou finanční zátěž.¹⁴⁸ Kromě toho mnoha lidem mimo královský dvůr nemusela být přítomnost poselstva příliš příjemná. V rámci kláštera sv. Františka jim byly pro ubytovací účely poskytnuty prostory, kde se dosud léčili místní nemocní lidé. Ti tak strádali v mnohem horších podmínkách.¹⁴⁹ I pro samotné mnichy představovala přítomnost tolika lidí na omezeném prostoru stresovou situaci, kdy neměli dostatek klidu ani soukromí.

¹⁴³ Zároveň si Španělé nebyli jisti, zda by bylo výhodné nechat Japonsko obchodovat přímo s Novým Španělskem. A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 87 – 88.

¹⁴⁴ M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 47 – 49.

¹⁴⁵ L. PÉREZ, *Apostolado y martirio del beato Luis*, s. 156 – 157.

¹⁴⁶ A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 88.

¹⁴⁷ J. GIL, *Hidalgos*, s. 407 – 408.

¹⁴⁸ Dle odhadů vyšlo osm měsíců královskou pokladnu na téměř 4 miliony maravedís (stará španělská měna). M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 49.

¹⁴⁹ A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 87.

Kromě toho se Japonci ne vždy chovali vzorně, například během svého pobytu rozbili v klášteře mnoho věcí.¹⁵⁰

Přesto Filip III. udělil misi povolení k pokračování dále do Říma a dokonce poskytl nezbytné prostředky na cestu včetně pomoci diplomatům. Ke konci srpna 1615 se tedy vydali vstříc Barceloně, přičemž putovali přes Alcalá a Zaragozu. Ve městech se zajímali především o návštěvy chrámů a františkánských klášterů.¹⁵¹ Než v říjnu 1615 dorazilo poselstvo do italského Janova, ještě se předtím krátce zastavilo ve francouzském Saint Tropez.¹⁵² Z Janova poté zamířili do Říma, kde byli přijati 3. listopadu papežem Pavlem V.¹⁵³ Avšak podobně jako v Madridu se výsledky tohoto přijetí omezovaly prakticky pouze na vágní sliby. Mezi ně patřil příslib jmenování Sotela biskupem v provincii Mucu, vybudování semináře nebo podpora v určitých provinciích při přecházení ke křesťanské víře.¹⁵⁴ V obchodních záležitostech se ale papež zřekl odpovědnosti a přenechal ji na španělskému králi.

Poselstvo se tedy vydalo zpět do Španělska, aby zjistilo králův pohled na celou věc. Filip III. však nakonec zaujal negativní stanovisko. Argumentoval tím, že mise je zaštiťována „jen“ jakýmsi regionálním pánem Masamunem a nikoliv svrchovaným vládcem Japonska. V krátké oficiální zprávě Filip III. Masamunemu opatrně oznamuje své stanovisko a na závěr připojuje zdvořilostní frázi, v níž mu přeje štěstí při dalším šíření křesťanství v Japonsku.¹⁵⁵ Poselstvo se tedy 7. ledna 1616 vydává více méně s nepořízenou na zpáteční cestu do Japonska.¹⁵⁶

Hasekura se vrátil do Japonska v říjnu 1620, což byla doba, kdy byl pod tlakem okolností donucen i jeho pán Date Masamune ustoupit od tolerantního postoje ke křesťanství a naopak přistoupit k zákazu vyznávání této víry na jím ovládaném

¹⁵⁰ Gil se o Japoncích doslovně vyjádřil, že nebyli žádnými „klidnými beránky“. J. GIL, *Hidalgos*, s. 409.

¹⁵¹ Alcalá je na místní univerzitě přivítal i samotný rektor. M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 49.

¹⁵² J. GIL, *Hidalgos*, s. 413.

¹⁵³ Znázornění přijetí Hasekurova poselstva se dodnes dochovalo na fresce ve Vatikánské knihovně. V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 204.

¹⁵⁴ M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 49 – 50.

¹⁵⁵ A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 90.

¹⁵⁶ L. PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis*, s. 184.

území.¹⁵⁷ Údaje o dalším osudu Hasekury se různí, avšak pravděpodobně se uchýlil do ústraní a zemřel během několika málo let po návratu do vlasti. O dva roky později se do Japonska dostává i Sotelo,¹⁵⁸ je však zajat a uvězněn v žaláři v Omuře. Spolu s jezuitou Miguelem Carballo a dominikánem Pedrem Vázquezem de Santa Catalina byli v říjnu 1624 mučeni a upáleni na hranici.¹⁵⁹ O téměř 250 let později, konkrétně roku 1867, dochází k blahořečení Luise Sotela papežem Piem IX.¹⁶⁰

4.4 Výsledky mise a následný vývoj v Japonsku

Výsledky mise, které by mohly mít vliv na další rozvoj zahraniční politiky šógunátu, byly prakticky nulové. Pokud jde o získání informací, Španělé byli hrdí na své úspěchy v oblasti mezinárodního obchodu a navigace, nebyli tedy příliš ochotní dělit se o vědomosti.¹⁶¹ Jedním z faktorů mající vliv na nezdar mise byli jezuité. Ti využívali své velké moci a snažili se ovlivňovat rozhodnutí Vatikánu i Filipa III. v neprospěch poselstva františkána Luise Sotela. Důvodem pro takovéto jejich chování byl fakt, že nehodlali připustit jakékoliv posílení konkurenčního řádu.¹⁶² Za alespoň dílčí úspěch mise sice lze považovat křest Hasekury Cunenagy v Madridu roku 1615, ovšem ve světle dalších událostí nakonec neměl významný vliv na realizaci cílů poselstva.¹⁶³

Nabízí se také srovnání Hasekurovy mise s předešlou misí *Tenšó*. V mnoha ohledech měla tato poselstva společné prvky. Mezi ně patřilo kupříkladu vyslání

¹⁵⁷ H. CIESLIK, *The Great Martyrdom*, s. 5.

¹⁵⁸ Do doby, než se Sotelo vrátil do Japonska, pobýval na Filipínách. Tamní místodržící byl ochotný jej poslat na zpáteční cestu až v případě, že mu japonská strana zaručí bezpečný návrat. Roku 1618 tak Date Masamune sice učinil, avšak o čtyři roky později tomuto příslibu již nemohl dostát. *Tamtéž*, s. 7.

¹⁵⁹ M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 52 – 53.

¹⁶⁰ Více Claudia von COLLANI, *Luis Sotelo*, *Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon*, Band 10, Hertzberg, Bautz 1995, s. 827.

¹⁶¹ J. C. BROWN, *Courties*, s. 900.

¹⁶² M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 43.

¹⁶³ Více informací Kōichi ŌIZUMI, *Hasekura Tsunenaga: Keichō ken - Ō shisetsu no higeiki*, Tōkyō, Chūōkōronshinsha 1999.

a sponzorování katolickými pány, jimž myšlenku na jejich realizaci vnuknul misionář.¹⁶⁴ Rovněž cíle si byly podobné, a sice snaha o zajištění obchodních vazeb s mocnou katolickou částí Evropy a šíření víry. Nepatrný rozdíl spočíval ve způsobu oblékání vyslanců. Poselstvo *Tenšó* se spíše snažilo přizpůsobit evropským trendům, čímž si vysloužilo ještě vřelejší přijetí. Zatímco Hasekurovi vyslanci upřednostňovali svůj vlastní oděv.¹⁶⁵ Také počty členů se odlišovaly. Mise *Keičó* co do velikosti jednoznačně převyšovala *Tenšó*. Tento fakt mohl také hrát nepatrnou roli v míře vlídnosti přijetí vyslanců, neboť pro některá města představovalo problém tak početné poselstvo dlouhodobě ubytovat v adekvátních podmínkách. Tento fakt občas způsoboval nepříjemnosti, takže hostitelská strana se pak při jednáních mohla cítit poněkud poškozeně.

Nelze říci, že by výsledný neúspěch mise byl vinou Luise Sotela nebo Hasekury Cunenagy, kteří se snažili ze všech sil o co nejlepší výsledky. Hlavní příčinou selhání mise se staly události v Japonsku, tedy perzekuce křesťanů, která byla zahájena krátce po odjezdu vyslanců z Mexika do Evropy. Stejná příčina nezdaru mise byla spojena s poselstvem *Tenšó*. Za takové situace zkrátka Evropa nemohla Japonsko považovat za důvěryhodného partnera.¹⁶⁶

Nově zformovaný šógunát totiž postupně odmítal nadále tolerovat jiná náboženství než svá tradiční a směřoval ke sjednocení země také po konfesijní stránce. Ostatně již dlouho předtím, roku 1587 Tojotomi Hidejoši vyhlásil edikt, jímž zakázal působení jezuitů v Japonsku. Neobával se tolik šíření křesťanství mezi obyčejnými lidmi jako spíše úspěchu víry u samurajů a daimjóů, kteří zároveň na základě obchodu s cizinci bohatli.¹⁶⁷ V prvních třech dekádách 17. století dosáhla snaha zbavit misionáře jejich vlivu ze strany státu vrcholu, věřící byli mučeni a vyháněni ze země.¹⁶⁸ V podobném duchu se nesl zákaz vyznávání křesťanské víry v roce 1612, který byl spojen také s bouráním kostelů. V únoru 1614 Tokugawa

¹⁶⁴ V případě *Tenšó* jezuita Alessandro Valignano a u *Keičó* františkán Luis Sotelo.

¹⁶⁵ Oděv poselstva *Tenšó* ale pak postrádal „japonskost“. J. C. BROWN, *Courties*, s. 900 – 905.

¹⁶⁶ L. PÉREZ, *Apostalado y martirio del beato Luis*, s. 180.

¹⁶⁷ A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 94.

¹⁶⁸ Kenneth G. HENSHALL *A History of Japan: from stone age to superpower*, New York, Palgrave Macmillan 2004, s. 59.

Iejasu, kterého popuzovaly různé pletichy knížecích křesťanských rodů,¹⁶⁹ vydal protikřesťanský edikt, který zaručoval úplnou kontrolu nad japonským obyvatelstvem.¹⁷⁰ Popravy křesťanů pokračovaly i v dalším desetiletí, kdy se musela na jejich pronásledování podílet i knížata, včetně mocného rodu Date, z něhož pocházel iniciátor Hasekurova poselstva Masamune. Od roku 1629 pak byli domnělí křesťané nuceni symbolicky pošlapat nějaký křesťanský obraz, jenž se nazýval *fumie*. Jestliže někdo odmítl, byl často popraven nebo mučen za účelem zřeknutí se víry.¹⁷¹

Pokud jde o oblast zahraniční politiky a obchodu, v roce 1623 ukončují z ekonomických důvodů styky s Japonskem Angličané, další rok naopak šógunát ruší obchodní vazby se Španělskem¹⁷² a roku 1639 také s Portugalskem. Následně uděluje jedinou výjimku Číně a Holandsku¹⁷³ Legálně směli Holanďané zůstat na malém umělém ostrově Dedžima¹⁷⁴ v nagasackém zálivu.¹⁷⁵ Na Dedžimě žili Holanďané pod dohledem vlády a nesměli udržovat kontakty s japonskými obyvateli, výjimku měli jen japonští překladatelé.¹⁷⁶

Protikřesťanský vývoj dosáhl vrcholu za vlády šóguna Tokugawy Iemicua. Roku 1638 dochází v Šimabaře k povstání, kdy se na západním Kjúšú vzbouřilo proti

¹⁶⁹ Např. rod Arima. Ch. R. BOXER, *The Christian Century*, s. 314 – 316.

¹⁷⁰ Více o spiknutí japonské šlechty např. M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 53 a A. REYES MANZANO, *El recuerdo*, s. 95.

¹⁷¹ E. O. REISCHAUER – A. M. CRAIG, *Dějiny*, s. 90 – 91.

¹⁷² Podrobněji Yuko, SHIMIZU, *Nihon-Supein dankō (1624 nen) no saikentō: Edo bakufu 'sakoku' seisaku no keisei katei*, *Rekishigaku Kenkyū* 853, 2009, s. 1-15.

¹⁷³ Navzdory zákazu však během první poloviny 17. století docházelo i nadále ke sporadickému proudění japonského zboží přes Filipíny na Iberský poloostrov. V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 198.

¹⁷⁴ Do té doby byl Holanďanům pro obchodní účely určen přístav Hirado na severozápadě Kjúšú, který jim sloužil více než 30 let. E. O. REISCHAUER – A. M. CRAIG, *Dějiny*, s. 90.

¹⁷⁵ Nagasaki bylo původně dlouho jen jakýmsi shlukem malých vesniček, nicméně mělo výhodné přístavní umístění, takže během několika let se z něj stalo prosperující přístavní město Více např. Marius B. JANSEN, *The Making of Modern Japan*, London, Belknap Press 2000, s. 81 a J. W. HALL, *The Cambridge History*, s. 326.

¹⁷⁶ Jiro NUMATA, *The Acceptance of Western Culture in Japan. General Observations*, *Monumenta Nipponica* 19 (č. 3 – 4), 1964, s. 236.

příliš vysokým daním tisíce křesťanských rolníků. Revolta byla nakonec neúspěšná a její účastníci popraveni. Rok poté jsou z Japonska vyhnáni Portugalci. Doba, která následovala po šimabarském povstání, představuje definitivní konec téměř stoletého křesťanského období v Japonsku.¹⁷⁷ V roce 1640 dochází k rozsáhlému pálení obrazů s konfesijní tematikou, které s sebou do Japonska přivezli západní misionáři.¹⁷⁸ Definitivně bylo završeno vyhnání cizinců a obyvatelé Japonska nesměli vycestovat ze země. Pokud ji opustili, nesměli se vrátit zpět, protože by jim hrozil trest smrti.¹⁷⁹ S tím souvisel také zákaz stavby velkých lodí, které by byly schopné dlouhé plavby po moři.¹⁸⁰ Japonsko takto směřovalo k období izolace,¹⁸¹ kdy se nakonec kontaktům s cizinou uzavřelo pro příští dvě a půl století.

¹⁷⁷ Povstalcům, jejichž počet je odhadován na zhruba 20 000 osob, se za podpory róninů podařilo alespoň nějaký čas armádě šógunátu odolávat. E. O. REISCHAUER – A. M. CRAIG, *Dějiny*, s. 91. Více informací o tzv. křesťanském století Kōichirō TAKASE, *Kirishitan jidai no kenkyū*, Tōkyō, Iwanami shoten 1977.

¹⁷⁸ V. MÍNGUEZ – I. RODRÍGUEZ, *Japan*, s. 200.

¹⁷⁹ Zákaz vycestovat ze země platil již od roku 1635. M. FERNÁNDEZ GÓMEZ, *Sevilla*, s. 54.

¹⁸⁰ Seiho, ARIMA, *The Western Influence on Japanese Military Science, Shipbuilding, and Navigation*, Monumenta Nipponica 19 (č. 3 – 4), 1964, s. 355.

¹⁸¹ Období izolace tzv. *sakoku džidai* (鎖国時代).

5 ZÁVĚR

Působení cizinců ze západních států nepřineslo Japonsku jen četné vlivy v oblasti kultury a vědy, ale také napomohlo určitou měrou vytvořit pocit jakéhosi národního uvědomění, který vyvrcholil procesem sjednocení země několik desítek let poté.

Primárním předmětem zájmu této práce však bylo sledování vývoje japonsko-španělských vztahů od přibližně poloviny 16. století do první poloviny 17. století. Ty se nesly v duchu střídání převážně dvou období. To první představovalo čas, kdy se oba státy relativně respektovaly, jelikož je k tomu nutily zřejmé zájmy. Japonská strana mimo jiné očekávala, že se jí díky udržování dobrých vztahů se Španěly podaří přilákat na své území více obchodníků či získat užitečné informace z oblasti navigace, jež v Japonsku nedosahovala takové vyspělosti. Naopak pro Španěly byla lákavá například vidina možnosti využívat při svých zámořských plavbách některý z japonských přístavů. Avšak původní očekávání se často rozcházela s reálnými výsledky, takže každá z obou zemí začala svou pozornost upínat spíše k vlastním vnitřním záležitostem. Španělsko se snažilo zabezpečit své obchodní trasy a uchránit svrchovanost na Filipínách, zatímco již sjednocené Japonsko postupně směřovalo k národní izolaci. Toto druhé období bylo tedy plné nedůvěřivosti, podezřívavosti a obav z ohrožení vlastních zájmů.

Pokud však jde o prvotní kontakt mezi oběma zeměmi, zprostředkovali jej křesťanští misionáři především z řad františkánských duchovních. Ti připlouvali do Japonska s cílem šíření své víry, potažmo získání finančních prostředků na rozšíření jejich misijní činnosti. Zpočátku bylo jejich působení relativně tolerováno, neboť vynikali v oblasti lékařství, které tehdy v Japonsku celkově nedosahovalo srovnatelné úrovně. Dle mého názoru poté, co se Japonci od nich tyto metody naučili, přestávají být pro ně misionáři již tolik potřební.

Japonsko-španělské vztahy byly také silně determinovány obchodními zájmy ze strany Japonska. To v té době co do rozvoje země za Španělskem zaostávalo, neboť se nacházelo teprve v počáteční fázi přijímání poznatků od kulturně vyspělejších národů. Není tedy překvapující, že Japonsko prostřednictvím vysílání prvních diplomatických misí usilovalo o navázání obchodních vazeb s ekonomicky silnou mocností a jeho koloniemi.

Španělsko, které se během první vlny koloniální expanze stalo velmocí, ovšem o navázání obchodních kontaktů s Japonskem příliš nestálo. Předmětem jeho zájmu byly spíše mnohem lukrativnější oblasti v Americe. Nicméně Japonsko mu mohlo posloužit jakožto výhodný záchytný bod při dlouhých plavbách obchodních lodí v Tichomoří, takže nebylo v jeho zájmu vzájemné vztahy příliš narušovat.

Roku 1613 vysílá japonský katolický kníže Date Masamune směrem do Evropy misi samuraje Hasekury Cunenagy neboli misi *Keičó*. Pozoruhodné je, že ačkoliv tito vyslanci prezentovali soukromé zájmy a byli tedy vysláni neoficiální cestou bez pověření šógunátu, neodmítl ani španělský král Filip III. ani papež Pavel V. vyslechnout jejich žádost. Cílem poselstva bylo získat pomoc s šířením křesťanské víry zejména na severu Japonska, ale nejen to. Na duchovní aspekt mise byla totiž úzce napojena i obchodní stránka. Masamune si totiž od kontaktu s bohatým katolickým Západem sliboval také přilákání více tamních obchodníků. Avšak tato disproporce mezi nejvyššími zástupci Španělska, potažmo Svatého stolce, a zástupcem lokálního japonského knížete, sehrála klíčovou roli v otázce výsledků mise.

Samotný průběh mise nelze označit za jednoznačně bezvýsledný, byť její konečné výsledky byly současníky vnímány jako neúspěch po všech stránkách, které si zpočátku mise předsevzala. Pobyt ve Španělsku totiž tomuto konci nejprve úplně nenasvědčoval, jelikož Hasekura přijal v Madridu dokonce křest. Rovněž v Itálii se poselstvu dostalo od papeže Pavla V. alespoň příslibu ohledně pomoci se šířením víry. Další výraznou osobností, která velice usilovala o naplnění cílů mise, byl Luis Sotelo. Tento aktivní a podnikavý španělský františkán při tom mohl čerpat z četných zkušeností, neboť se prakticky celý život snažil angažovat nejen v duchovních, ale i v politických záležitostech. Výbornou příležitost mu k tomu poskytla již funkce šógunátního poradce, kterou vykonával před odjezdem mise *Keičó*. Jeho houževnatost byla trnem v oku například v Japonsku působícím Holanďanům, jelikož se několikrát snažil zmařit smlouvy, které měly vyjednané se šógunátem.

Avšak během osmi let, kdy se poselstvo nacházelo v zahraničí, se situace v Japonsku radikálně proměnila. Vývoj šógunátní politiky tou dobou nezadržitelně směřoval k naprostému potlačení křesťanství včetně vyhnání většiny cizinců.

Za takových podmínek je pochopitelné, že i Evropa byla ostražitá a nějakých bližších kontaktů s Japonci se obávala. Nehledě na to, že Hasekurova, respektive Masamuneho myšlenka dojednání jakékoliv řádné smlouvy byla více než smělá a v protokolárně diplomatické rovině prakticky nemožná.

Jakožto pozitivní přínos mise lze označit snad jen kulturní sféru, kdy došlo mezi oběma národy k přejímání uměleckých technik a nových prvků v oblasti životního stylu. Ovšem i v tomto případě je otázkou, do jaké míry tehdy šlo o trvalý hluboký zájem či jen o výraz aktuální poptávky po exotických a moderních věcech.

Současné Španělsko i Japonsko oslavují Hasekurovu misi jakožto zprostředkovatele prvního výraznějšího kontaktu mezi oběma zeměmi. Na rok 2013 a 2014 připadlo 400leté výročí vyslání poselstva, přičemž v současné době podnítily oslavy této události vznik řady kulturních, společenských, ale i vědeckých akcí. Současně došlo k utužení ekonomické spolupráce, jelikož oba státy jsou v současnosti obchodními partnery. Během jubilejního roku došlo v obou zemích také k mnoha významným státnickým návštěvám. Za všechny lze jmenovat například japonského premiéra Abeho, korunního prince Naruhita či španělského premiéra Rajoye.

Formulace přání navázat přátelské vztahy mezi oběma státy, které se tolikrát objevilo v oficiálních zprávách iniciátora Hasekurovy mise Date Masamuneho, se tedy stalo skutečností až o mnoho let později. S trochou nadsázky tak lze konstatovat, že to, co se misi *Keičó* nepodařilo v 17. století, toho dosáhla až v 21. století.

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

6.1 Literatura

ARIMA, Seiho, *The Western Influence on Japanese Military Science, Shipbuilding, and Navigation*, Monumenta Nipponica 19 (č. 3 – 4), 1964, pp. 352 – 379.

BARKER, Thomas W., *Pulling the Spanish out of the 'Christian Century': Re-evaluating Spanish-Japanese Relations during the Seventeenth Century*, Eras Journal 11, Melbourne, Monash University 2009, pp. 1 – 24.

BELTRÁN ANTOLÍN, Joaquín – SÁIZ LÓPEZ, Amelia, *Comunidades Asiáticas en España*, Relaciones España-Asia 3, CIDOB, Barcelona 2002, pp. 1 – 91.

BOXER, Charles Ralph, *The Christian Century in Japan*, Berkeley, University of California Press 1951.

BROWN, Judith C., *Courties and Christians: The First Japanese Emissaries to Europe*, Renaissance Quarterly 47 (4), 1994, pp. 872 – 906.

CAMPBELL, Thomas Joseph, *The Jesuits, 1534-1921: A History of the Society of Jesus from Its Foundation to the Present Time*, New York, Encyclopedia Press 1921.

CIESLIK, Hubert, *The Great Martyrdom in Edo1623: Its Causes, Course, Consequences*, Monumenta Nipponica 10 (č. 1 – 2), 1954, pp. 1 – 44.

COLLANI, Claudia von, *Luis Sotelo*, Biographish-Bibliographishes Kirchenlexikon, Band 10, Hertzberg, Bautz 1995.

ČORNEJ, Petr a kol., *Evropa králů a císařů*, Praha, Železný 2005.

EWALD, Daniel P., *Saints and Blesseds of the Americas*, USA, Xlibris Corporation 2009.

FERNÁNDEZ GÓMEZ, Marcos, *Sevilla, encrucijada entre Japón y Europa: Una embajada japonesa a comienzos del siglo XVII. (Misión Keicho)*, Archivo hispalense: Revista histórica, literaria y artística, Tomo 81, 248, 1998, pp. 33 – 60.

FRÉDÉRIC, Louis, *Japan encyclopedia*, Cambridge – Massachusetts, Belknap Press of Harvard University Press 2002.

GIL, Juan, *Hidalgos y samurais. España y Japón en los siglos XVI. y XVII.*, Madrid, Alianza 1991.

GONOI, Takashi, *Hasekura Tsunenaga*, Tōkyō, Yoshikawa kōbunkan 2003.

HADRAVOVÁ Alena – HADRAVA Petr, *Křesťan z Prachatic: Stavba a užití astrolábu*, Praha, Filosofia 2011.

HALL, John Whitney (ed.), *The Cambridge History of Japan – sv. 4, Sengoku and Edo*, Cambridge, Cambridge University Press 1981.

HAMANNOVÁ, Brigitte, *Habsburkové*, Praha, Brána – Knižní klub 1996.

HENSHALL, Kenneth G. *A History of Japan: from stone age to superpower*, New York, Palgrave Macmillan 2004.

HROCH, Miroslav a kol., *Úvod do studia dějepisu IV. Metody historikovy práce*, Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1983.

IACCARINO, Ubaldo, *Comercio y Diplomacia entre Japón y Filipinas en la era Keichō (1596 – 1615)*, Doktorská disertační práce, Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives, Barcelona, Universitat Pompeu Fabra 2013.

IACCARINO, Ubaldo, *Manila as an International Entrepôt: Chinese and Japanese Trade with the Spanish Philippines at the close of the 16th Century*, Bulletin of Portuguese-Japanese Studies 16, Lisboa, Universidade Nova de Lisboa 2008, pp. 71 – 81.

ISHII, Kenji, *Date Masamune no ken: Ō shisetsu fune no senkei nado ni tsuite*, Kaiji shi kenkyū VIII, 1967, pp. 79 – 100.

JANSEN, Marius B., *The Making of Modern Japan*, London, Belknap Press 2000.

KEIJI, Nagahara – YAMAMURA, Kozo, *Shaping the Process of Unification: Technological Progress in Sixteenth – and Seventeenth – Century Japan*, Journal of Japanese Studies 14 (č. 1), 1988, pp. 77 – 109.

KISHIMOTO, Emi, *Translation of Anatomic Terms of Japanese*, in: O. ZWARTJES – K. ZIMMERMANN – M. SCHRADER-KNIFFKI (eds), *Missionary Linguistics V. Lingüística Misionera V.*, Amsterdam / Philadelphia, John Benjamins Publishing Company 2012, pp. 251 – 272.

LABUS, David, *Japonsko*, Praha, Libri 2009.

LEA, Henry Charles, *A History of the Inquisition of Spain*, London, The Macmillan Company 1922.

LÓPEZ GAY, Jesús, *La Primera Biblioteca de los Jesuítas en el Japón (1556). Su Contenido y su Influencia*, Monumenta Nipponica 15 (č. 3 – 4), 1959, pp. 350 – 379.

MIKI, Tamon, *The Influence of Western Culture on Japanese Art*, Monumenta Nipponica 19 (č. 3 – 4), 1964, pp. 380 – 401.

MÍNGUEZ, Víctor – RODRÍGUEZ Inmaculada, *Japan in the Spanish Empire. Circulation of Works of Art and Imaginings of Cipango in Metropolitan Spain and the American Viceroyalties*, Bulletin of Portuguese-Japanese Studies 18-19, Lisboa, Universidade Nova de Lisboa 2009, pp. 195 – 221.

NUMATA, Jiro, *The Acceptance of Western Culture in Japan. General Observations*, Monumenta Nipponica 19 (č. 3 – 4), 1964, pp. 235 – 242.

ŌIZUMI, Kōichi, *Hasekura Tsunenaga: Keichō ken - Ō shisetsu no higeki*, Tōkyō, Chūōkōronshinsha 1999.

OTORI, Ranzaburo, *The Acceptance of Western Medicine in Japan*, Monumenta Nipponica 19 (č. 3 – 4), 1964, pp. 254 – 274.

PARKER, Geoffrey, *Filip II.: Španělský král z rodu Habsburků. “Nejmocnější křesťanský vládce”*, Praha, Brána – Knižní klub 1998.

PÉREZ, Lorenzo, *Apostalado y martirio del beato Luis Sotelo en el Japón*, Madrid, Imprenta Hispánica 1924.

REISCHAUER Edwin O. – CRAIG Albert M., *Dějiny Japonska*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2000.

REYES MANZANO, Ainhoa, *El recuerdo de la misión Keicho (1613 – 1620)*, in: E. Barlés Báguena – D. Almazán (eds.), *Japón y el mundo actual*, Zaragoza, Prensas Universitarias de Zaragoza 2011.

ŘÍČAN Rudolf – MOLNÁR Amedeo, *Dvanáct století církevních dějin*, Praha, Kalich 2008.

SHIMIZU, Yuko, *Nihon-Supein dankō (1624 nen) no saikentō: Edo bakufu 'sakoku' seisaku no keisei katei*, *Rekishigaku Kenkyū* 853, 2009, pp. 1-15.

TAKASE, Kōichirō, *Kirishitan jidai no kenkyū*, Tōkyō, Iwanami shoten 1977.

WINKELHÖFEROVÁ, Vlasta, *Dějiny odívání*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny 1999.

ZUPANOV, Ines G., *Conversion, Illness and Possession: Catholic Missionary Healing in Early Modern South Asia*, in: I. Županov – C. Guenzi (eds), *Divins remèdes. Médecine et religion en Inde*, Purusartha collection 27, Paris, CEIAS/EHESS 2008, pp. 263 – 300.

6.2 Elektronické zdroje

CIESLIK, Hubert, *St. Francis Xavier. Early Jesuit Missionaries in Japan 1*, [online]. Dostupné na WWW: <<http://pweb.cc.sophia.ac.jp/britto/xavier/cieslik/ciejmj01.pdf>>.

Viceroyalty of New Spain / historical territory, Mexico / Britannica.com [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.britannica.com/place/Viceroyalty-of-New-Spain>>.

神戸市立博物館：トップページ [online]. Dostupné z WWW:
<<http://www.city.kobe.lg.jp/culture/culture/institution/museum/main.html>>.

Toda La Temporada / Año Dual España-Japón [online]. Dostupné na WWW:
<<http://www.esja400.com/es/tag/toda-la-temporada/>>.

Japan_Spain_400_InformeFinal_ESP.pdf [online]. Dostupné na WWW:
<http://www.es.emb-japan.go.jp/download/Japan_Spain_400_InformeFinal_ESP.pdf>.

Censos de Población y Viviendas 2001 [online]. Dostupné na WWW:
<<http://www.ine.es/censo/es/listatablas.jsp?table=tablas/nacional/NPEX1.html>>.

Instituto Nacional de Estadística. (National Statistic Institute) [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.ine.es/jaxi/tabla.do>>.

¿ Existen descendientes de japoneses en Sevilla? La expedición Hasekura / QueAprendemosHoy [online]. Dostupné na WWW:
<<http://queaprendemoshoy.com/listen-descendientes-de-japoneses-en-sevilla-la-expedicion-hasekura/>>.

Ayuntamiento de Coria del Río, Cervantes 69, CP41100 [online]. Dostupné na WWW:
<<http://www.aytocoriadelrio.es/opencms/opencms/coria/municipio/Historia/apelljapon.html>>.

Naruhito de Japón se hace coriano / Política / EL PAÍS [online]. Dostupné na WWW:
<http://politica.elpais.com/politica/2013/06/14/actualidad/1371237873_834722.htm>.

7 SEZNAM PŘÍLOH

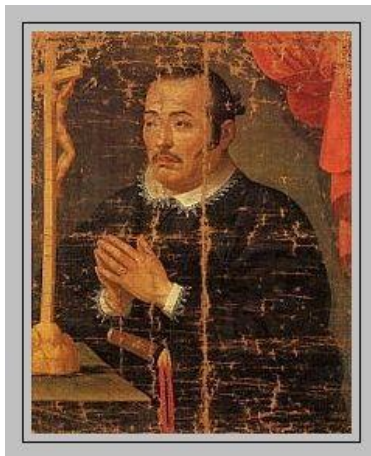
7.1 Obrazové přílohy

- I. Olejomalba znázorňující Hasekuru Cunenagu při modlitbě (v období poté, co ve Španělsku konvertoval ke křesťanství). Městské muzeum v Sendai, Japonsko.
- II. Socha Hasekury Cunenagy (v pozadí brána *torii*) v andaluském městě Coria del Río, Španělsko.
- III. Vlevo: Evropská trasa diplomatické mise *Keičó*.
Vpravo: Replika historické lodi *Date Maru* (též *San Juan Bautista*).
- IV. Znak rodu Date.
- V. Logo oficiálních oslav, které probíhaly v letech 2013 a 2014 při příležitosti 400letého výročí navázání japonsko-španělských mezinárodních vztahů.
- VI. Diplomatická mise *Keičó* v divadelním provedení španělských herců, kteří představují Hasekuru Cunenagu, františkána Luise Sotela, španělského krále Filipa III. či vévodu z Lermy.
- VII. Španělská královská rodina v čele s tehdejším králem Juanem Carlosem I. přivítala japonského korunního prince Naruhita (červen 2013).
- VIII. Japonský ministerský předseda Abe se španělským premiérem Rajoyem při jeho oficiální návštěvě Japonska (říjen 2013).

8 PŘÍLOHY

1.1 Obrazové přílohy

Příloha č. I.

Olejomalba znázorňující Hasekuru Cunenagu při modlitbě (v období poté, co ve Španělsku konvertoval ke křesťanství). Městské muzeum v Sendai, Japonsko.

History [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné na WWW:

<<http://www.city.sendai.jp/kikaku/kokusai/english/rekisi.html>>.

Příloha č. II.

Socha Hasekury Cunenagy (v pozadí brána *torii*) v andaluském městě Coria del Río, Španělsko. *HASEKURA TSUNENAGA – CORIA DEL RÍO EN FOTOS* [online].

[cit. 2016-05-09]. Dostupné na WWW:

<<http://coriadelrioenfotos.weebly.com/hasekura-tsunenaga.html>>.

Příloha č. III.

Vlevo: Evropská trasa diplomatické mise *Keičó*.

Vpravo: Replika historické lodi *Date Maru* (též *San Juan Bautista*).

La embajada Keicho – Apuntes de Historia [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné na WWW: <<http://www.apuntesdehistoria.tk/embajada-keicho/>>.

Příloha č. IV.

Znak rodu Date. *La embajada Keicho – Apuntes de Historia* [online].

[cit. 2016-0-09]. Dostupné na WWW: <<http://www.apuntesdehistoria.tk/embajada-keicho/>>.

Příloha č. V.

Logo oficiálních oslav, které probíhaly v letech 2013 a 2014 při příležitosti 400letého výročí navázání japonsko-španělských mezinárodních vztahů. *Embajada del Japón en España* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné na WWW: http://www.es.emb-japan.go.jp/relaciones/400_japon_espana.html.

Příloha č. VI.

Diplomatická mise *Keičó* v divadelním provedení španělských herců, kteří představují Hasekuru Cunenagu (druhý zleva), františkána Luise Sotela (první zleva), španělského krále Filipa III. (druhý zprava) či vévodu z Lermy (první zprava). *El Samurai Hasekura en el teatro* | *Periodistas en Español* [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné na WWW: <http://periodistas-es.com/el-samurai-hasekura-sube-al-escenario-en-el-teatro-8393>.

Příloha VII.

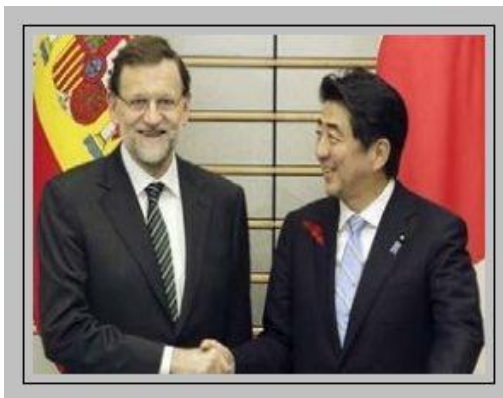

Španělská královská rodina v čele s tehdejším králem Juanem Carlosem I. (třetí zleva) přivítala japonského korunního prince Naruhita (červen 2013). *Casa de Su Majestad el Rey de España – Actividades y Agenda – Almuerzo ofrecido en honor de Su Alteza Imperial el Príncipe Heredero del Japón*. [online]. [cit. 2016-05-09].

Dostupné na WWW:

<http://www.casareal.es/ES/Actividades/Paginas/actividades_actividades_detalle.aspx?data=11478>.

Příloha VIII.

Japonský ministerský předseda Abe se španělským premiérem Rajoyem při jeho oficiální návštěvě Japonska (říjen 2013).

Embajada del Japón en España [online]. [cit 2016-05-09]. Dostupné na WWW:

<http://www.es.emb-japan.go.jp/download/Japan_Spain_400_Fotos_InformeFinal_ESP.pdf>.